

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain, julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n ja valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annettua lakia. Lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla edistettäisiin opintotietojen liikkumista ja hyödyntämistä laissa tarkoitettujen rekisterien, tietovarantojen ja tietojen luovutuspalvelun kautta.

Esityksellä mahdollistettaisiin opintotietojen luovuttaminen valtakunnallisista rekistereistä Ahvenanmaalle samalla tavoin kuin mannermaalla, jos mannermaalla opiskellut henkilö siirtyy Ahvenanmaalle jatkamaan opintojaan.

Esityksessä ehdotetaan päivityksiä säännöksiin, jotka koskevat ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena käytettävien tietojen, vapaan sivistystyön koulutuksen tietojen ja seurantarpeisiin kerättävien tietojen tallentamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon. Lisäksi ehdotetaan tarkennuksia säännöksiin, jotka koskevat opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon rekisterinpitäjän tehtävän siirtymistä Opetushallitukselle opetuksen tai koulutuksen järjestäjän toiminnan lakatessa sekä tietojen luovuttamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan tarkennuksia säännöksiin, jotka koskevat oppivelvollisuustietojen tallentamista oppivelvollisuusrekisteriin ja tietojen luovuttamista oppivelvollisuusrekisteristä. Myös valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annettuun lakiin ehdotetaan selventävää tarkennusta tietojen luovuttamista koskevasta vastuusta.

Esityksessä ehdotetaan myös päivitystä, joka koskee oppijanumeron käyttämistä yleisiin kielitutkintoihin. Lisäksi ehdotetaan teknistä tarkennusta julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2027.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi.....	5
2.1 Yleislainsäädäntö henkilötietojen käsittelystä	5
2.2 Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki.....	8
2.2.1 Lain tarkoitus ja soveltamisala.....	8
2.2.2 Tietojen luovuttamisesta ja muusta käytöstä.....	9
2.2.2.1 Oppijamerorekisteri.....	9
2.2.2.2 Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto.....	10
2.2.2.3 Ylioppilastutkintorekisteri.....	12
2.2.2.4 Opiskelijavalintarekisteri	12
2.2.2.5 Muut tietovarannot, rekisterit ja tietojen luovutuspalvelu.....	14
2.2.3 Eräiden tietojen tallentaminen opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon.....	15
2.2.3.1 Rahoitussäännösten nojalla tallennetut tiedot	15
2.2.3.2 Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot.....	17
2.2.4 Tiedot oppivelvollisuudesta vapauttamisesta.....	18
2.2.5 Rekisterinpitäjän tehtävän siirtyminen.....	18
3 Tavoitteet.....	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	19
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	19
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	19
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	19
4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin ja niiden tiedonhallintaan	20
4.2.3 Vaikutukset ihmisiin	21
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	22
6 Lausuntopalaute	24
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	24
7.1 Laki valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä	24
7.2 Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta	28
7.3 Laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta.....	28
8 Voimaantulo	28
9 Toimeenpano ja seuranta	28
10 Esityksen riippuvuus muista esityksistä.....	28
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	29
11.1 Henkilötietojen ja yksityiselämän suoja.....	29
11.2 Ahvenanmaan itsehallinto	30
LAKIEHDOTUKSET	31
Laki valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta.....	31
Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	35

Laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	36
LIITTEET	38
RINNAKKAISTEKSTIT	38
Laki valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta.....	38
Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta.....	44
Laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	45

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman (s. 113) mukaan hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen. Kokonaisuudistuksen yhteydessä kumotaan tiedon liikkuvuutta, pilvipalveluiden tarkoituksenmukaista käyttöä tai muuten julkisten palveluiden tarkoituksenmukaista järjestämistä haittaavat säädökset ja hyödynnetään tarvittaessa nykyistä laajemmin Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen kansallista liikkumavaraa. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen koordinaatioryhmän (OM126:00/2023) väliraportin (Koivu, Virpi ym. 2024: Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistus. Koordinaatioryhmän väliraportti. Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2024:25, kuvailulehti ja s. 10–11, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165708>) mukaan kokonaisuudistuksella on yhteys hallitusohjelman tavoitteeseen hyödyntää digitalisaatiota täysimääräisesti julkishallinnon toiminnassa. Kokonaisuudistuksen keskiössä on henkilötietojen käsittelyä koskeva, EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan kuuluva lainsäädäntö, joka voi vaikuttaa viranomaisten tiedon liikkuvuuteen, julkisten palveluiden tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen tai julkisten palveluiden digitalisointiin.

Ahvenanmaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjät alkavat opinto- ja tutkintorekistereitä koskevan maakuntalain (2025:47)¹ ja eräiden opinto- ja tutkintorekistereitä koskevien hallintotohtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla annetun tasavallan presidentin asetuksen (504/2025) nojalla tallentaa opintotietojaan valtakunnallisiin rekistereihin ja tietovarantoihin, joita ylläpitävät mannermaan viranomaiset. Asiaa valmistelleessa työryhmässä (OKM028:00/2024) nousi esille tarve saada Ahvenanmaalla myös suoraan sähköisesti opintotietoja mannermaan rekistereistä ja tietovarannoista.

Esityksessä huomioidaan samalla viimeaikaisten lakimuutosten aiheuttamia ja muita havaittuja tietosuojaan liittyviä tarkennustarpeita, jotka koskevat erityisesti tietojen tallentamista, säilyttämistä ja luovuttamista sekä rekisterinpitäjän tehtävien siirtymistä tietyissä tilanteissa.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Opetushallituksen kanssa. Ahvenanmaan tietotarpeet ovat nousseet esille työryhmässä Ahvenanmaan maakunnan liittämiseksi valtakunnallisiin opinto- ja tutkintorekistereihin (OKM028:00/2024). Työryhmä asetettiin 1.3.2024, ja 16.12.2024 sen toimikautta pidennettiin vuoden 2025 loppuun asti. Esitystä valmisteltaessa on lisäksi kuultu Ahvenanmaan maakunnan hallituksen virkahenkilöitä helmikuussa 2026.

Luonnos hallituksen esitykseksi on ollut lausuntokierroksella x.x.–x.x.2026. Esityksestä on pyydetty lausunnot seuraavilta tahoilta: oikeusministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, valtioneuvoston oikeuskansleri, eduskunnan oikeusasiamies, Ahvenanmaan maakunnan hallitus (Ålands landskapsregering), Digi- ja väestötietovirasto, Kansallisarkisto, Opetushallitus, tietosuojavaltuutettu, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus, ylioppilastutkintolautakunta, Aalto-yliopisto, Aikuislukio liitto ry, Ammatilliset erityisoppilaitokset (AMEO-verkosto), Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Ammattiosaamisen

---

¹ Landskapslag (2025:47) om studie- och examensregister.

kehittämisyhdistys AMKE ry, Bildningsalliansen rf, Elinkeinoelämän Oppilaitokset EOL ry, Erilaisten oppijoiden liitto ry, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf, Helsingin eurooppalainen koulu, Helsingin kaupunki, Helsingin yliopisto, Högskolan på Åland, Itä-Suomen yliopisto, Jyväskylän yliopisto, Kansalaisopistojen liitto KoL ry, Lapin yliopisto, Lappeenranta–Lahden teknillinen yliopisto LUT, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Opintokeskukset ry, Oulun yliopisto, Pro Lukio ry, Rikosseuraamusalan koulutuskeskus, Rikosseuraamuslaitos, Saamelaisalueen koulutuskeskus, Saamelaiskäräjät, Sivistysala ry, Suomen Ammattiin Opiskellevien Liitto - SAKKI ry, Suomen Ammattikoulutuksen Johtajat SAJO ry, Suomen Kansanopisto-yhdistys ry, Suomen kesäyliopistot ry, Suomen konservatorioliitto r.y., Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Lukiolaisten Liitto ry, Suomen Lähilukioyhdistys ry, Suomen nuorisovaltuustojen kattojärjestö Allianssi ry, Suomen Opiskelija-Allianssi – OSKU ry, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry, Suomen Oppisopimusosaajat ry, Suomen Rehtorit ry, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry, Svenska handelshögskolan, Taideyliopisto, Taiteen perusopetusliitto TPO ry, Tampereen yliopisto, Tilastokeskus, Turun yliopisto, Urheiluopistot ry, Vaasan yliopisto, Valtiokonttori, Vammaisfoorumi ry, Vammaisten henkilöiden neuvottelukunta VANE, Vapaa Sivistystyö ry, Vates-säätiö sr, Yksityiskoulujen Liitto ry, Åbo Akademi, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS), Ålands folkhögskola, Ålands gymnasium sekä Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB). Myös muilla on ollut mahdollisuus jättää lausunto Lausuntopalvelun tai opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamon kautta.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleislainsäädäntö henkilötietojen käsittelystä

Luonnollisten henkilöiden oikeutta henkilötietojen suojaan sääntelevät yleislainsäädäntönä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) sekä sitä täydentävä tietosuojalaki (1050/2018). Yleistä tietosuojasetusta sovelletaan 2 artiklan 1 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyyn, joka on osittain tai kokonaan automaattista, sekä sellaisten henkilötietojen käsittelyyn muussa kuin automaattisessa muodossa, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa. Asetuksen 4 artiklassa määritellään, että 'henkilötiedoilla' tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön eli rekisteröityyn liittyviä tietoja (1 kohta). 'Käsittelyllä' puolestaan tarkoitetaan toimintaa tai toimintoja, joita kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti. Henkilötietojen käsittelyä ovat muun muassa tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, jäsentäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, haku, kysely, käyttö, tietojen luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville, tietojen yhteensovittaminen tai yhdistäminen, rajoittaminen, poistaminen tai tuhoaminen (2 kohta). 'Rekisterillä' tarkoitetaan mitä tahansa jäsennettyä henkilö-tietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein (6 kohta).

Yleisen tietosuojasetuksen 5 artiklassa säädetään henkilötietojen käsittelyä koskevista periaatteista, joiden noudattamisesta rekisterinpitäjä vastaa ja joiden noudattaminen rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan. Artiklassa säädetty käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötiedot on kerättävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Toinen keskeinen periaate on tietojen minimointi, joka tarkoittaa, että henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Täsmällisyysperiaatteen mukaan henkilötietojen on oltava täsmällisiä ja tarvittaessa päivitettyjä; on toteutettava kaikki mahdolliset kohtuulliset toimenpiteet sen

varmistamiseksi, että käsittelyn tarkoituksiin nähden epätarkat ja virheelliset henkilötiedot poistetaan tai oikaistaan viipymättä. Säilytyksen rajoittamisperiaatteen mukaan henkilötiedot on säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten. Eheyden ja luottamuksellisuuden periaate tarkoittaa, että henkilötietoja on käsiteltävä tavalla, jolla varmistetaan henkilötietojen asianmukainen turvallisuus, mukaan lukien suojaaminen luvattomalta ja lainvastaiselta käsittelyltä sekä vahingossa tapahtuvalta häviämiseltä, tuhoutumiselta tai vahingoittumiselta käyttäen asianmukaisia teknisiä tai organisatorisia toimia.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa säädetään käsittelyperusteista eli edellytyksistä, joiden vallitessa henkilötietojen käsittely on lainmukaista. Julkisen sektorin henkilötietojen käsittelyn tulisi lähtökohtaisesti perustua 6 artiklan 1 kohdan alakohtaan c tai e (HE 9/2018 vp, s. 34). Alakohta c:n mukaan käsittely on lainmukaista siltä osin kuin käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Alakohdassa e sallitaan henkilötietojen käsittely siltä osin kuin se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Artiklan 3 kohdan mukaan alakohdissa c ja e tarkoitettun käsittelyn perustasta on säädettävä joko unionin oikeudessa tai rekisterinpitäjään sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä. Käsittelyn tarkoitus on määriteltävä kyseisessä oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Lisäksi käsittelyn oikeusperusteesta säädettäessä voidaan mukauttaa yleisen tietosuoja-asetuksen sääntöjen soveltamista kuten käsittelyn lainmukaisuutta koskevia edellytyksiä, käsiteltävien tietojen tyyppiä, rekisteröityjä, yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa, käyttötarkoitussidonnaisuutta, säilytysaikoja sekä käsittelytoimia ja -menettelyjä. Perusvaatimuksena tällaiselle lainsäädännölle on, että sen on täytettävä yleisen edun mukainen tavoite ja oltava oikeasuhtainen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Käsittelyperusteella on vaikutusta rekisteröidyn oikeuksiin, joista säädetään yleisen tietosuoja-asetuksen III luvussa. Luku sisältää säännöksiä muun muassa rekisteröidyn informoinnista sekä rekisteröidyn oikeudesta tietojen oikaisemiseen, tietojen poistamiseen ja käsittelyn rajoittamiseen. Asetuksen 21 artiklan mukaan rekisteröidyllä on oikeus henkilökohtaiseen erityiseen tilanteeseensa liittyvällä perusteella milloin tahansa vastustaa häntä koskevien henkilötietojen käsittelyä, joka perustuu 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Vastaavaa vastustamisoikeutta ei ole silloin, jos käsittely perustuu 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan.

Yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa lähtökohtaisesti kielletään käsittelemästä niin kutsuttuja erityisiä henkilötietoryhmiä, joihin kuuluvat muun muassa terveyttä koskevat tiedot. Artiklan 2 kohdassa säädetään kuitenkin poikkeuksista käsittelykieltoon. Esimerkiksi 2 kohdan a alakohdan mukaan erityisiä henkilötietoryhmiä voidaan käsitellä, jos rekisteröity on antanut suostumuksensa henkilötietojensa käsittelyyn yhtä tai useampaa erityistä tarkoitusta varten.

Lisäksi 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaan erityisiä henkilötietoja voidaan käsitellä, jos se on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Alakohdan g nojalla (ks. HE 9/2018 vp, s. 84–86) on säädetty erityisten henkilötietoryhmien käsittelykieltoon poikkeus esimerkiksi tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa. Sen perusteella erityisiä henkilötietoja voidaan käsitellä, jos siitä säädetään laissa tai käsittely johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetyistä tehtävistä.

Yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohta mahdollistaa erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn, joka on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Lisäksi tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan erityisten henkilötietoryhmien käsittelykieltoa ei sovelleta tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn. Lainkohdan perustelujen (HE 9/2018 vp, s. 90) mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely olisi mahdollistettava tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia sekä tilastollisia tarkoituksia varten kansallisessa lainsäädännössä. Ehdotetun lainkohdan nojalla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely olisi mahdollista, jos rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä toteuttaa pykälän 2 momentin mukaisesti asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi.

Tietosuojalain perusteluissa (HE 9/2018 vp, s. 84–86) todetaan, että osa 9 artiklan 2 kohdan luettelamakohdista on suoraan sovellettavia, osa edellyttää jäsenvaltion lainsäädäntöä. Kansallisella lainsäädännöllä ei tällöinkään voida ohittaa yleisestä tietosuojasetuksesta johtuvia vaatimuksia ja periaatteita. Tietosuojalain 6 §:n lisäksi yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua henkilötietojen käsittelystä on mahdollista säätää tarkemmin erityislainsäädännöllä. Perusteluissa viitataan lisäksi siihen, että yleisen tietosuojasetuksen mukaan lainsäädännön on oltava oikeasuhteinen tavoitteeseensa nähden, siinä tulee noudattaa keskeiseltä osin henkilötietojen suojaa ja siinä tulee säätää asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Vastaavat vaatimukset seuraavat tietosuojalain perustelujen mukaan myös lainsäätäjää sitovista perusoikeuksien yleisistä rajoitusedellytyksistä. Asianmukaisista ja erityisistä suojatoimista erityisten henkilötietoryhmien käsittelyssä on yleissäännös tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa, joka sisältää vaatimuksia esimerkiksi teknisistä, menettelyllisistä ja organisatorisista toimenpiteistä.

Tietosuojalain perustelujen (HE 9/2018 vp, s. 85) mukaan erityisiin henkilötietoryhmiin eivät kuulu tiedot, jotka on tarkoitettu kuvaamaan rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Rikostuomioihin ja rikkomuksiin liittyvien henkilötietojen käsittelystä säädetään yleisen tietosuojasetuksen 10 artiklassa. Sen mukaan rikostuomioihin ja rikkomuksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyvien henkilötietojen käsittely 6 artiklan 1 kohdan perusteella suoritetaan vain viranomaisen valvonnassa tai silloin, kun se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä, jossa säädetään asianmukaisista suojatoimista rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelemiseksi. Kattavaa rikosrekisteriä pidetään vain julkisen viranomaisen valvonnassa. Artiklaa täydennetään tietosuojalain 7 §:ssä. Sen 1 momentin mukaan tietosuojasetuksen 10 artiklassa tarkoitettuihin rikostuomioihin ja rikoksiin tai niihin liittyviin turvaamistoimiin liittyviä henkilötietoja saa käsitellä muun muassa 6 §:n 1 momentin 2 tai 7 kohdassa säädetyssä tarkoituksessa. Pykälän 2 momentin nojalla myös tällöin sovelletaan, mitä 6 §:n 2 momentissa säädetään toimenpiteistä rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi.

Henkilötietojen luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla ne muutoin saataville on yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu henkilötietojen käsittelyn muoto. Vastaanottajalla tarkoitetaan asetuksen 4 artiklan 9 kohdan mukaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, jolle luovutetaan henkilötietoja, oli kyseessä kolmas osapuoli tai ei. Viranomaisia, jotka mahdollisesti saavat henkilötietoja tietyn tutkimuksen puitteissa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti ei kuitenkaan pidetä vastaanottajina. Henkilötietojen luovutusten edellytyksiä on arvioitava edellä käsiteltyä käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatetta vasten. Jos tietojen käyttötarkoitus muuttuisi

luovutuksen johdosta, luovutus edellyttää 6 artiklan 4 kohdan mukaan rekisteröidyn suostumusta tai säännöstä esimerkiksi jäsenvaltion lainsäädännössä. Kansallisen liikkumavaran puitteissa voidaan säätää yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklan 3 kohdan mukaisesti niistä tahoista ja tarkoituksista, joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa. Kansallisessa lainsäädännössä tietojen luovuttamista sääntelee yleislakina laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*. Julkisuuslain 24 § sisältää luettelon salassa pidettävistä tiedoista. Julkisuuslain 7 luku sisältää yleissäännöksiä salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta, joka edellyttää useimmiten nimenomaista säännöstä tiedon antamisesta tai tiedonsaantioikeudesta muualla lainsäädännössä.

Yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 7 kohdan mukaan 'rekisterinpitäjällä' tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, viranomaista, virastoa tai muuta elintä, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Jos tällaisen käsittelyn tarkoitukset ja keinot määrittää unionin tai jäsenvaltioiden lainsäädännössä, rekisterinpitäjä tai tämän nimittämistä koskevat erityiset kriteerit voidaan vahvistaa unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti. Rekisterinpitäjästä on mahdollista säätää kansallisessa lainsäädännössä yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 1 kohdan 7 alakohdan mahdollistaman liikkumavaran nojalla. Tietosuojavalettuun toimiston lainsäädäntölausuntoja varten antamassa ohjeessa (16.10.2017 v1.0, s. 9) korostetaan, että rekisterinpitäjän vastuun on oltava osa toiminnallista vastuuta. Kun rekisterinpitäjästä säädetään laissa, määrittelyyn tulee suhtautua erityisen tarkkaavaisesti ja varmistua siitä, että vastuu kohdentuu oikealle taholle. Ohjeen mukaan rekisterinpitäjäksi tulee osoittaa sellainen taho, joka tosiasiallisesti käyttää rekisterinpitäjälle kuuluvaa määräysvaltaa ja voi toteuttaa rekisterinpitäjälle kuuluvat velvoitteet.

Jos vähintään kaksi rekisterinpitäjää määrittää yhdessä käsittelyn tarkoitukset ja keinot, ne ovat yleisen tietosuojasetuksen 26 artiklan 1 kohdan mukaan yhteisrekisterinpitäjiä. Ne määrittelevät keskinäisellä järjestelyllä läpinäkyvällä tavalla kunkin vastualueen yleisessä tietosuojasetuksessa vahvistettujen velvoitteiden noudattamiseksi, erityisesti rekisteröityjen oikeuksien käytön ja 13 ja 14 artiklan mukaisten tietojen toimittamista koskevien tehtäviensä osalta, paitsi jos ja siltä osin kuin rekisterinpitäjiin sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä määrittää rekisterinpitäjien vastualueet. Artiklan 2 kohdan mukaan järjestelystä on käytävä asianmukaisesti ilmi yhteisten rekisterinpitäjien todelliset roolit ja suhteet rekisteröityihin nähden ja järjestelyn keskeisten osien on oltava rekisteröidyn saatavilla. Yleisen tietosuojasetuksen johdanto-osan 79 kohdan mukaan vastuut tulee jakaa selkeästi rekisteröidyn oikeuksien ja vapauksien suojelua sekä valvontaviranomaisten seurantaa ja toimenpiteitä ajatellen.

2.2 Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki

2.2.1 Lain tarkoitus ja soveltamisala

Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain tarkoituksena on 1 §:n mukaan 1) mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisien käytettäväksi; 2) turvata opinto- ja tutkintotietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa; 3) edistää koulutukseen hakeutumista, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaissa säädetään henkilöiden opintoja, kuten opinto- ja tutkintosuorituksia tai oppivelvollisuutta, koskevien tietojen tallentamisesta, säilyttämisestä ja käytöstä eri rekisterien ja tietovarantojen kautta. Rekisterit ja tietovarannot ovat osa Opetushallituksen ylläpitämää valtakunnallista Opintopolku-palvelua. Laissa säänneltyjä rekistereitä ja

tietovarantoja ovat oppijanumerorekisteri, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto (ns. KOSKI-tietovaranto), oppivelvollisuusrekisteri, ylioppilastutkintorekisteri, opiskelijavalintarekisteri, korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto (ns. VIRTATietovaranto) sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen hankkiman muun kuin säännellyn koulutuksen rekisteri. Laissa on säännöksiä näiden rekisterien ja tietovarantojen käyttötarkoituksista, rekisterinpitäjistä, tietovarantoihin ja rekistereihin tallennettavista tiedoista, tietojen säilytysajoista ja tietojen luovuttamisesta. Lisäksi vuoden 2026 alussa voimaan tullut 4 a luku koskee koulutustarjonnan tietojen tallentamista luvussa tarkoitettuun koulutustarjonnan tietovarantoon. Koulutustarjonnan tietovarantoon tallennetaan tietoa tarjolla olevista koulutusmahdollisuuksista, eikä tähän tietovarantoon liity henkilötietojen käsittelyä samassa määrin kuin muihin opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaisissa tarkoitettuihin rekistereihin ja tietovarantoihin.

Valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annettua lakia ei sovelleta Ahvenanmaalla. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 14 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa opetusta. Ahvenanmaa on säätänyt opinto- ja tutkintorekistereistä maakuntalain (landskapslag (2025:47) om studie- och examensregister). Maakuntalaki vastaa Ahvenanmaalle soveltuvin osin mannermaista lakia valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä. Maakuntalain nojalla Ahvenanmaalla otetaan käyttöön oppijanumerorekisteri, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto, ylioppilastutkintorekisteri, opiskelijavalintarekisteri, korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto sekä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelu. Eräiden opinto- ja tutkintorekistereitä koskevien hallintotehtävien hoitamisesta Ahvenanmaalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella on siirretty näihin rekistereihin, tietovarantoihin ja luovutuspalveluun liittyviä tehtäviä Opetushallitukselle sekä opetus- ja kulttuuriministeriölle mannermaista lakia vastaavalla tavalla. Näitä asioita ja tätä esitystä valmisteltaessa on tulkittu, että mannermaalla suoritettuihin ja tallennettuihin opintotietoihin sovelletaan mannermaan lakia, kun taas Ahvenanmaalla suoritettuihin ja tallennettuihin opintotietoihin sovelletaan Ahvenanmaan maakuntalakia.

2.2.2 Tietojen luovuttamisesta ja muusta käytöstä

2.2.2.1 Oppijanumerorekisteri

Laki sisältää säännökset Opintopolkuun kuuluvasta Opetushallituksen ylläpitämästä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta (ns. KOSKI-palvelu) sekä siihen liittyvistä opetustoimen rekistereistä ja tietovarannoista. Lain 6 luvussa säännellyn luovutuspalvelun avulla henkilö voi Oma opintopolku -palvelussa katsoa ja käyttää opetustoimen rekistereihin ja tietovarantoihin sisältyviä omia tietojaan ja tietoja voidaan myös luovuttaa niiden saamiseen oikeutetuille. Lisäksi lain eri luvuissa on rekisteri- ja tietovarantokohtaisia säännöksiä tietojen luovuttamisesta suoraan eri luvuissa tarkoitetuista rekistereistä ja tietovarannoista.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että Ahvenanmaalle olisi perusteltua luovuttaa mannermaan opintotietoja vastaavista rekistereistä ja tietovarannoista, jotka Ahvenanmaa itsekin ottaa käyttöön. Tietoja tarvittaisiin lähinnä tilanteissa, joissa mannermaalla opiskellut henkilö hakeutuu jatkamaan opintojaan Ahvenanmaalle. Päinvastaisessa tilanteessa olisi kyse Ahvenanmaan maakuntalain piirissä olevien tietojen luovuttamisesta, jota mannermainen opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki ei sääntele.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 1 luku sisältää säännökset oppijanumerorekisteristä. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaisissa tai varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitettussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Pykälän 2 momentin mukaan oppijanumeroa voidaan

käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä, jos henkilön yksilöinti on välttämätöntä kyseisten tehtävien toteuttamisessa. Pykälän 3 momentin mukaan Opetushallitus antaa tiedoksi henkilön oppijanumeron 1 momentissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten tietojen tallentajan pyynnöstä. Tiedon tallentajan on pyydettävä Opetushallitukselta henkilön oppijanumero, kun henkilöstä tallennetaan ensimmäistä kertaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja. Opetushallitus antaa oppijanumeron tiedoksi 2 momentissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten mainitussa momentissa tarkoitettuja tehtäviä toteuttavan toimijan pyynnöstä. Jos pyynnön kohteena olevalla henkilöllä ei ole oppijanumeroa, Opetushallituksen on luotava henkilölle oppijanumero.

Oppijanumero on siten opetushallinnossa käytettävä henkilötunnuksen kaltainen yksilöivä tunnistus. Sama oppijanumero kulkee henkilön mukana koulutuksesta toiseen. Myös Ahvenanmaa on maakuntalakinsa nojalla liittymässä samaan oppijanumerorekisteriin, joka mannermaalla on ollut käytössä jo aiemmin. Tätä esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että Opetushallituksella ei olisi mannermaan lain nojalla tarvetta luoda oppijanumeroa Ahvenanmaan oppilaitoksessa opiskelevälle henkilölle, vaan tällaisissa tilanteissa oppijanumero luotaisiin maakuntalain nojalla. Jos henkilö maakuntalain nojalla saa oppijanumeron Ahvenanmaalla suoritettuja opintoja varten, tarkoituksenmukaista olisi, että henkilöllä säilyisi oppijanumerorekisterin kautta sama oppijanumero, jos henkilö siirtyisi jatkamaan opintojaan mannermaalle. Jos taas henkilö siirtyisi mannermaalta jatkamaan opintojaan Ahvenanmaalle, olisi tarvetta antaa tieto mannermaisen lain nojalla luodusta henkilön oppijanumerosta Ahvenanmaalle. Lain 3 §:n 3 momentti mahdollistaa nykyisin oppijanumerotiedon antamisen 1 tai 2 momentissa tarkoitettua käyttötarkoitusta varten. Pykälän 1 momentti sisältää viittaukset opinto- ja tutkintorekisterilakiin ja varhaiskasvatukseen. Pykälän 2 momentissa viitataan varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen liittyviin lakisääteisiin tehtäviin. Mannermaan laki ulottuu mannermaan toimivaltaan kuuluvaan varhaiskasvatukseen, opetukseen ja koulutukseen. Lain 3 a §:n 3 momentin mukaan oppijanumerorekisteristä voidaan luovuttaa tietoja myös toimijalle, jolla on lakiin tai lakisääteiseen tehtävään perustuva oikeus saada rekisteriin sisältyviä tietoja. Salassa pidettäviä tietoja voidaan kuitenkin luovuttaa vain, jos oikeudesta salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen tai saamiseen nimenomaisesti erikseen säädetään. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että oppijanumero voitaisiin luovuttaa 3 a §:n 3 momentin nojalla myös esimerkiksi Ahvenanmaan koulutuksen järjestäjille, jolla on oikeus saada oppijanumerotieto. Oppijanumero ei ole salassa pidettävä tieto.

Oppijanumero otettiin vuoden 2026 alusta käyttöön myös yleisiin kielitutkintoihin liittyvissä rekistereissä, joista säädetään yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004). Oppijanumeron käytöstä säädetään kyseisen lain 8 ja 10 §:ssä. Laki yleisistä kielitutkinnoista ei kuulu opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 2 §:ssä lueteltuun soveltamisalaan, kuten ei kuulu 3 §:ssä mainittu varhaiskasvatustalokseen. Sen vuoksi 3 §:ään olisi perusteltua lisätä viittaus yleisiin kielitutkintoihin ja niitä koskevaan lakiin vastaavasti kuin siinä on viitattu varhaiskasvatukseen ja varhaiskasvatustalokseen.

2.2.2.2 Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto

Lain 2 luvussa säännelty opetuksen ja koulutuksen valtakunnallinen tietovaranto sisältää tietoja yksilöiden suorittamasta tai kesken olevasta perusopetuksesta, lukiokoulutuksesta, ammatillisesta koulutuksesta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta, Helsingin eurooppalaisen koulun opetuksesta sekä vapaan sivistystyön oppivelvollisille suunnatusta tai Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen rahoittamasta koulutuksesta. Lisäksi tietovaranto voi sisältää tietoja taiteen perusopetuksesta sekä vapaan sivistystyön vapaatavoitteisesta koulutuksesta.

Lain 5 §:n mukaan opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija sekä Opetushallitus. Lain 9 §:n 6 momentissa viitataan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimijaan, joka järjestää Suomen solmiman valtiosopimuksen perusteella mainitussa laissa tarkoitettuja tutkintoja ja koulutusta. Tietoja opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallentavat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät ja 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija.

Tietojen luovuttamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta koskee opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 10 §. Sen 1 momentin mukaan Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta. Koska momentissa ei rajata, mille tahoille Opetushallitus voi luovuttaa tietoja, esitystä valmisteltaessa momentin on arvioitu riittävän nykyisenlaisena siihen, että tietoja mannermaalla suoritetuista ja tallennetuista opinnoista voidaan luovuttaa opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta tarvittavissa määrin myös Ahvenanmaalle. Jos kyseessä on salassa pidettävä tieto, sen luovuttaminen edellyttää kuitenkin esimerkiksi nimenomaista säännöstä tiedonsaantioikeudesta muualla lainsäädännössä kuten muulloinkin. Säännöksiä tiedonsaantioikeuksista käsitellään jäljempänä opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun yhteydessä.

Tietojen luovuttamista koskevan 10 §:n perustelujen (HE 160/2022 vp, s. 31) mukaan säännöksellä on ollut tarkoitus selkeyttää tietovarannon yhteisrekisterinpitäjien välistä vastuunjakoa. Perusteluissa todetaan, että Opetushallitus olisi tietovarannon ylläpitäjänä ja tietovarantoa hyödyntävän 6 luvussa tarkoitettun luovutuspalvelun ylläpitäjänä vastuussa myös tietojen luovuttamisesta suoraan tietovarannosta. Perustelujen mukaan säännöksellä ei ole ollut tarkoitus tosiasiallisesti muuttaa voimassa ollutta oikeustilaa.

Nykyisen 10 §:n 1 momentin perusteluissa ei ole mainintaa sen suhteesta julkisuuslakiin. Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta lähtökohtaisesti julkisuuslain mukaisesti, mutta joiltakin osin näiden lakien suhde on aiheuttanut epäselvyyttä. Julkisuuslain 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle. Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, jonka toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, viranomainen voi pykälän 1 momentin mukaan siirtää tiedonsaantia koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu. Jos viranomaiselta pyydetään henkilöä, yritystä, kiinteistöä tai ajoneuvoa koskevia taikka muita sellaisia yksilöinti- tai osoitetietoja, joita toinen viranomainen tallettaa yleiseen käyttöön tarkoitettuun rekisteriin, 2 momentin mukaan viranomainen voi siirtää tiedonsaantia koskevan pyynnön asianomaisen rekisteriviranomaisen käsiteltäväksi. Lisäksi jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, johon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudettavia tietoturvallisuusvaatimuksia koskeva turvallisuusluokkamerkintä ja jonka muu viranomainen on laatinut, 3 momentin nojalla viranomaisen on siirrettävä asia asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettua turvallisuusluokiteltua asiakirjaa koskeva asia on siirrettävä sille viranomaiselle, jolle sopimuspuoli on asiakirjan toimittanut.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain eduskuntakäsittelyssä (HaVL 29/2017 vp, s. 5–6) oli esillä, että tietovarantoon tallennettavat tiedot ovat opetuksen ja koulutuksen järjestäjien oppilas- ja opiskelijarekistereihin sisältyviä tietoja. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilailla ei kuitenkaan ollut tarkoitus säännellä perusopetuslaissa, lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuja opetuksen ja koulutuksen järjestäjien lakisääteisiä tehtäviä varten tarpeellista henkilötietojen käsittelyä tai tietojen luovuttamista niistä rekistereistä. Tietojen luovuttaminen niistä henkilörekistereistä määräytyy asianomaisissa laeissa olevien

säännösten mukaisesti. Sen sijaan opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain säännöksillä pyrittiin toteuttamaan lakiehdotuksen 1 §:n tavoitteita muun muassa opintosuoritus- ja tutkintotietojen keskitetystä sähköisestä kokoamisesta, käsittelystä ja luovuttamisesta, ja alkuperäisen lain säännöksillä oli siksi tarkoitus osin syrjäyttää yleissääntelyä.

Nykyisestä 10 §:stä kuitenkin seuraa, että käytännössä samoja tietoja luovuttavat Opetushallitus opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta sekä tietoja sinne tallentaneet yhteisrekisterinpitäjät omista alkuperäisistä rekistereistään. Tilanne voi johtaa erilaisiin tulkintoihin samojen tietojen luovuttamisen suhteen.

2.2.2.3 Ylioppilastutkintorekisteri

Lain 3 luku koskee ylioppilastutkintolautakunnan ylläpitämää ylioppilastutkintorekisteriä. Ylioppilastutkintorekisteri sisältää tietoja ylioppilastutkinnon suorittamisesta, muun muassa tiedot ylioppilastutkinnon edellyttämästä suoritetusta koulutuksesta sekä koesuoritukset, arvosanat ja pistemäärät. Rekisteri sisältää myös ylioppilastutkinnon suorittamisen, tutkinnon jälkeen uusittujen kokeiden sekä tutkinnon täydentämisen ajankohdat. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 15 §:ssä on säännöksiä tietojen luovuttamisesta ylioppilastutkintorekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan ylioppilastutkintorekisteristä luovutetaan opiskelijavalintarekisteriin lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitetut, opiskelijavalintaa varten tarpeelliset tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakeneet johonkin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun koulutukseen.

Lain 17 §:n 3 momentissa säädetään opiskelijavalintarekisterin osarekistereistä, joita ovat korkeakoulujen hakurekisteri sekä ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakurekisteri. Korkeakoulujen hakurekisteriä käytetään valittaessa opiskelijoita yliopistolaissa tarkoitettuihin alempiin ja ylempiin korkeakoulututkintoihin johtaviin opintoihin ja ammattikorkeakoululaissa tarkoitettuun ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin sekä yliopiston ja ammattikorkeakoulun harkinnan mukaan myös muuhun korkeakoulun tarjoamaan koulutukseen, sekä opiskelupaikan vastaanottamista koskevien rajoitusten valvontaan. Ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja muun perusopetuksen jälkeisen koulutuksen hakurekisteriä käytetään valittaessa opiskelijoita ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja lukiolaissa tarkoitettuihin koulutuksiin ja tutkintoihin, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen ja vapaassa sivistystyössä järjestettyyn oppivelvollisille suunnattuun koulutukseen.

Tarkoituksenmukaista olisi, että tietoja mannermaalla suoritetuista ylioppilastutkinnoista luovutettaisiin opiskelijavalintarekisteriin myös Ahvenanmaan opiskelijavalintoja varten tilanteissa, joissa henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon mannermaalla ja hakee sen jälkeen Ahvenanmaalle opiskelemaan. Koska mannermaan koulutuslainsäädäntö koskee vain mannermaista opetusta ja koulutusta ja Ahvenanmaalla on toimivalta säätää omasta opetuksestaan ja koulutuksestaan, Ahvenanmaan opiskelijavalinnat eivät kuulu mannermaisen lain 17 §:n 3 momentin piiriin. Nykyinen mannermaan laki ei sisällä vastaavaa säännöstä tietojen luovuttamisesta ylioppilastutkintorekisteristä Ahvenanmaan opiskelijavalintoja varten, vaan 15 §:n 1 momenttia olisi tarpeen täydentää tältä osin.

2.2.2.4 Opiskelijavalintarekisteri

Lain 4 luvussa säännelty opiskelijavalintarekisteri voi sisältää tietoja muun muassa henkilön aikaisemmasta koulutuksesta, suoritetuista tutkinnoista ja koulutukseen hakemisesta. Rekisteri voi sisältää tietoja myös työkokemuksesta ja harrastustoiminnasta, mutta vain jos ne ovat olleet

tarpeellisia opiskelijavalinnassa. Lisäksi rekisteriin voidaan tietyissä tilanteissa tallentaa henkilön oman ilmoituksen mukaisena muun muassa ammatinvalintaan vaikuttavat terveystiedot.

Lain 17 §:ssä säädetään opiskelijavalintarekisterin käyttötarkoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan opiskelijavalintarekisteriä käytetään muun muassa koulutukseen hakeutumisen, opiskelijavalinnan ja opiskelupaikan vastaanottamisen järjestämiseen sekä koulutukseen hakeutumisen ja opiskelijavalinnan seuraamiseen (kohta 2). Opiskelijavalintarekisteriä käytetään myös muun muassa opiskelijoiden valintaa, valintojen kehittämistä ja opintojen järjestämistä varten tarpeellisten tietojen antamiseen yliopistoille, ammattikorkeakouluille, ammatillisen ja lukio-koulutuksen järjestäjille, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjille ja vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjille (kohta 3).

Lain 18 §:n 1 momentin mukaan opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat Opetushallitus sekä yliopistot ja ammattikorkeakoulut 17 §:n 3 momentin 1 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta ja ammatillisen koulutuksen, lukiokoulutuksen ja tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjät ja vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjät 17 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitetun osarekisterin osalta. Osarekistereitä on käsitelty edellä jaksossa 2.2.2.3 ylioppilastutkintorekisterin tietojen luovuttamisen yhteydessä. Lain 20 §:ssä säädetään opiskelijavalintarekisterin tietolähteistä. Sen mukaan (1.5.2026 voimaan tuleva sanamuoto) opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten. Lain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja ovat 1) hakijan nimi, oppijanumero ja henkilötunnus tai muu vastaava yksilöivä tunnistetieto, kansalaisuus, sukupuoli, äidinkieli ja tarpeelliset yhteystiedot; 2) hakijan aikaisempaa koulutusta ja suoritettuja tutkintoja koskevat tiedot; 3) koulutukseen hakemista ja valinnan perusteita koskevat tiedot kunkin hakijan osalta; 4) valinnan tulosta, opiskelupaikan vastaanottamista ja oppilaitokseen ilmoittautumista koskevat tiedot; sekä 5) hakijan suostumus henkilötietojen käsittelyyn koulutusta koskevaa suoramarkkinointia varten. Lain 19 §:n 5 momentin mukaan opiskelijavalintarekisterin osarekistereihin voidaan tallentaa myös muita osarekisterin käyttötarkoituksen kannalta välttämättömiä tietoja, joilla on merkitystä arvioitaessa hakijoiden soveltuvuutta 17 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen tai ammattiin taikka valittaessa hakijoita koulutuspoliittisten tai yksilöllisten koulutustarpeiden perusteella. Näitä tietoja opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on siten oikeus saada salassapitosäännösten estämättä 20 §:ssä mainituilta tahoilta.

Lain 21 § sisältää säännöksiä tietojen luovuttamisesta opiskelijavalintarekisteristä. Pykälän mukaan opiskelijavalintarekisteristä saa luovuttaa muun muassa pykälässä mainituille koulutuksen järjestäjille ja viranomaisille 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja salassapitosäännösten estämättä siinä määrin kuin 1 momentissa tarkoitettut tiedot ovat tarpeen ja 5 momentissa tarkoitettut tiedot ovat välttämättömiä vastaanottajan tehtävien hoitamiseksi.

Esitystä valmisteltaessa on katsottu, että mannermaan opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain sisältämät säännökset opiskelijavalintarekisteristä koskevat mannermaalle opiskelemaan hakevia. Säännösten nojalla esimerkiksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjät saavat opiskelijavalintarekisteristä tiedot niistä hakijoista, jotka ovat hakeneet kyseisten opetuksen ja koulutuksen järjestäjien koulutuksiin. Säännösten nojalla tiedot kulkevat opetuksen ja koulutuksen järjestäjille suoraan opiskelijavalintarekisteristä. Tiedot luovutetaan kuitenkin vain niille oppilaitoksille, joihin henkilö on hakenut mannermaisissa hauissa. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu,

että mannermaan hakujen piiriin kuuluvia tietoja ei olisi hyödyllistä eikä tarpeellista luovuttaa Ahvenanmaalle. Ahvenanmaa liittyy käytännössä samaan opiskelijavalintarekisteriin, mutta Ahvenanmaan hakujen osalta tietoja ja niiden luovuttamista säännellään Ahvenanmaan maakuntalaissa. Ahvenanmaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjät saavat siten tietoja omista hakijoistaan sen mukaan, miten tietojen luovuttamisesta säädetään maakuntalaissa. Jos Ahvenanmaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjillä on tarve saada opiskelijavalintojaan varten tietoja aikaisemmin mantereella suoritetuista opinnoista, tietoja luovutettaisiin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta 10 §:n nojalla.

Näin ollen esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että 21 §:ään ei olisi tarvetta lisätä säännöstä tietojen luovuttamisesta mannermaalle hakeneista Ahvenanmaalle. Sen sijaan 20 §:ssä mainituista tietolähteistä olisi tarpeen antaa tietoa myös Ahvenanmaan opiskelijavalintoja varten vastaavalla tavalla kuin mannermaan opiskelijavalintoja varten. Koska 20 §:ssä viitataan opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjiin ja Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisterin rekisterinpitäjistä ei säädetä mannermaisessa laissa vaan maakuntalaissa, 20 §:ää olisi tarpeen tarkentaa Ahvenanmaan tiedonsaannin mahdollistamiseksi.

2.2.2.5 Muut tietovarannot, rekisterit ja tietojen luovutuspalvelu

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 5 luvussa säädetty korkeakoulujen valtakunnallinen tietovaranto sisältää tietoja korkeakoulujen opiskeluoikeuksista, ilmoittautumisista, tutkinnoista ja erikoiskoulutuksista sekä opintosuorituksista. Tietovarannon osalta on valmisteilla erillinen hallituksen esitys korkeakoulujen opintotietopalvelun uudistamisesta (OKM065:00/2025, <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM065:00/2025>). Korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon liittyvät tiedon liikkumisen kysymykset on tarkoituksenmukaista arvioida kyseisen hankkeen yhteydessä.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että Ahvenanmaan tietotarpeet ulottuisivat vastaaviin rekistereihin ja tietovarantoihin, jotka ollaan ottamassa käyttöön myös Ahvenanmaalla maakuntalain nojalla. Maakuntalain nojalla ei Ahvenanmaalla ainakaan toistaiseksi olla ottamassa käyttöön esimerkiksi oppivelvollisuusrekisteriä eikä opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon osaa, johon tallennetaan tietoja ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden henkilökohtaisista osaamisen kehittämissuunnitelmista. Oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuudesta sekä siitä, millä opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä, oppilaitoksen ylläpitäjällä tai kunnalla on ohjaus- ja valvontavastuu henkilön oppivelvollisuudesta. Koska esimerkiksi oppivelvollisuutta koskeva säädöserusta on mannermaalla ja Ahvenanmaalla erilainen eikä Ahvenanmaalla olla ottamassa näitä osioita käyttöön omillekaan tiedoille, esitystä valmisteltaessa on arvioitu, ettei myöskään mannermaan vastaavista tiedoista olisi hyötyä Ahvenanmaalla.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 11 d §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta oppivelvollisuusrekisteristä. Siinä säädetään vastaavasti kuin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kohdalla, että Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta oppivelvollisuusrekisteristä ja luovutuksen lainmukaisuudesta.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 6 luvussa säädetään opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelusta. Lain 28 §:n 1 momentin mukaan Opetushallitus ylläpitää opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelua, jolla opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaissa mainituissa rekistereissä ja tietovarannoissa olevia henkilön tietoja yhdistetään ja tarjotaan keskitetysti hänen itsensä nähtäväksi ja käytettäväksi sekä luovutetaan tietojen saamiseen oikeutetuille. Pykälän 2 momentissa on luettelo tiedoista, joita luovutuspalvelun avulla luovutetaan.

Lain 29 §:ssä säädetään siitä, mille tahoille tietoja voidaan luovutuspalvelun kautta luovuttaa. Pykälän 1 momentin mukaan luovutuspalveluun sisältyvän käyttöliittymän avulla henkilö voi katsoa ja käyttää laissa tarkoitettuihin rekistereihin ja tietovarantoihin sisältyviä omia tietojaan. Momentti mahdollistaa henkilön itsensä katsoa ja käyttää tietoa mannermaisista opinto- ja tutkintasuorituksistaan, vaikka henkilö olisi siirtynyt jatkamaan opintojaan Ahvenanmaalle.

Lain 29 §:n 2 momentin mukaan tietoja voidaan lisäksi luovuttaa viranomaiselle opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla viranomaisen lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuvan tiedonsaantioikeuden nojalla. Esitystä valmisteltaessa on yhdessä Opetushallituksen kanssa arvioitu, että tiedon saamiseen oikeuttava säännös riittää olla myös Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä. Esimerkiksi Ahvenanmaan opintotukilain² 39 a §:ssä on säädetty Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomaisen oikeudesta saada tietoja salassapitosäännösten estämättä.

Valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetussa laissa (1449/2025) säädetään valtakunnallisesta osaamistietovarannosta, jonka tarkoituksena on mahdollistaa henkilöiden tallentaa ja ylläpitää tietoa omasta osaamisestaan ja työuraan ja koulutukseen liittyvistä kiinnostuksenkohteistaan ja suunnitelmistaan. Lain 2 §:n 1 momentin mukaan tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat Opetushallitus ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus. Lain perustelujen (HE 133/2025 vp, s. 57–58) mukaan tietovarannon tietoihin olisi pääsy ainoastaan Opetushallituksella, minkä vuoksi myös tietojen luovuttamisesta vastaa Opetushallitus laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

2.2.3 Eräiden tietojen tallentaminen opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon

2.2.3.1 Rahoitussäännösten nojalla tallennetut tiedot

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 4 §:ssä säädetään opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoituksista. Pykälän 1 momentin mukaan tietovarantoon tallennettuja perusopetuslaissa tarkoitettua opetusta, lukiolaissa tarkoitettua koulutusta, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua koulutusta, vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettua koulutusta ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetussa laissa tarkoitettua opetusta koskevia tietoja käytetään henkilön hakeutuessa koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä henkilön hakiessa koulutukseen liittyviä etuisuuksia. Pykälän perustelujen (HE 72/2017 vp, s. 38) mukaan tietovarannon käyttötarkoitus perustuu ensisijaisesti henkilön tarpeisiin liittyen omien perusopetusta, lukiokoulutusta ja ammatillista koulutusta koskevien tietojensa saatavuuteen ja hyödyntämiseen. Tietovarantoon tallennetaan opiskelua, suorituksia ja tutkintoja, läsnäoloa sekä opetuksen ja koulutuksen järjestämistä koskevia tietoja, joita henkilö tarvitsee hakeutuessaan koulutukseen, koulutuksen aikana, työelämässä sekä hakiessaan koulutukseen liittyviä etuisuuksia. Tietovaranto edistää henkilölle kuuluvien oikeuksien käyttämistä ja muutoinkin henkilön mahdollisuuksia hyödyntää omia tietojaan haluamallaan tavalla.

Lain 4 §:n 2 momentin mukaan tietovarantoon tallennettuja tietoja käytetään lisäksi myönnettäessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009), *jäljempänä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaki*, mukaista opetuksen ja koulutuksen rahoitusta. Perustelujen (HE 72/2017 vp, s. 38) mukaan kyse on pääasiassa sellaisista läsnäolo- ja suoritustiedoista, joita muutenkin tallennettaisiin tietovarantoon. Pelkästään rahoituksen määrittämisessä tarvittavat

---

² Landskapslag (2006:71) om studiestöd.

rekisterinpitäjän tietovarantoon tallentamat tiedot muodostaisivat käytännössä muusta tietosisällöstä erillisen osarekisterin, jonka käyttötarkoitus olisi muuta tietosisältöä suppeampi. Rahoituksen määrittämisessä tarvitaan oppilas- ja opiskelijakohtaista tietoa rahoituksen oikeellisuuden varmistamiseksi. Perustelujen mukaan tietovarantoon tallennettavien tietosisältöjen olisi oltava perusteltuja ehdotettavien käyttötarkoitusten kannalta. Edellä mainitut käyttötarkoitukset määrittelevät ja rajaavat lain 7–9 §:ssä ehdotettua tietovarannon tietosisältöä ja 11 §:n mukaisia tietojen säilytysaikoja.

Rahoitusta koskevien säännösten nojalla opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon on aiemmin tallennettu tietoja oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta ja ammatillisen koulutuksen osalta vankilaopetuksesta. Vuonna 2026 voimaan tulevien muiden lakimuutosten myötä näitä tietoja ei kuitenkaan enää tallennettaisi samojen säädösten nojalla kuin aiemmin.

Perusopetuksen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ja lukion osalta lain 7, 8 ja 9 b §:n 1 momenttien 4 kohdissa säädetään, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjän on tallennettava opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslaissa tarkoitetun rahoituksen laskentaperusteena olevat opetuksen tai koulutuksen järjestämistä koskevat tiedot.

Ammatillisen koulutuksen osalta lain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädetään, että koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan muun muassa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitetun laskennallisen perusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot. Kohdan nykyinen sanamuoto on tullut voimaan 1.1.2026. Aiemman sanamuodon mukaan koulutuksen järjestäjän oli tallennettava opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitetut opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitetun perus- ja suoritusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot. Vankilaopetuksen järjestämistä käytettiin ennen lakimuutosta perusrahoituksen painotusperusteena, joten tieto siitä tallennettiin opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon 9 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla. Saman lakimuutoksen yhteydessä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia muutettiin siten, että 2026 alusta alkaen vankilaopetus ei enää ole perusrahoituksen painotusperuste, vaan osa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain 32 e §:ssä tarkoitettua harkinnanvaraista rahoitusta. (Ks. HE 161/2024 vp.) Harkinnanvaraiseen rahoitukseen ei kuitenkaan viitata tallennettavia tietoja koskevassa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 9 §:n 1 momentin 4 kohdassa, joten säännöksen nojalla ei enää tallenneta tietoa vankilaopetuksen järjestämisestä.

Rahoituksen laskentaperusteena on aiemmin tallennettu opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tietoa myös esimerkiksi oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta, jolla on ollut rahoituksessa oma korotuskertoimensa kuten vankilaopetuksella. Oppilaskohtainen tukitoimi tai erityinen tuki rahoituskriteerinä jää kuitenkin vuonna 2026 pois oppimisen tukeen tehtyjen säädösmuutosten vuoksi, eikä tiedon keräämiselle enää elokuusta 2026 alkaen ole vastaavaa perustetta. Lisäksi perusopetuksen, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ja lukiokoulutuksen osalta ei ole aiemmin tallennettu tietoa siitä, jos opetus tai koulutus on toteutettu vankilaopetuksena. Silloinkin kun vankilaopetuksesta, oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta ei tarvita tietoa rahoituksen perusteeksi, kyseisille tiedoille on havaittu tarvetta opetus- ja kulttuuriministeriön ohjausta ja seurantaa varten. Tällä hetkellä ministeriö hyödyntää muun muassa Tilastokeskuksen ja Rikosseuraamuslaitoksen keräämää tietoa. Myös Opetushallituksella on tiedonkeruuta, samoin Valtiokonttorilla erityisesti kunnille. Esimerkiksi Rikosseuraamuslaitoksen ja ministeriön käyttämät kategoriat kuitenkin eroavat

hieman toisistaan muun muassa sen suhteen, kerätäänkö tietoa koulutuspäivistä, aloittaneiden tai paikalla olleiden opiskelijoiden määristä vai opiskelijavuosista. Ministeriön tarpeet liittyvät muun muassa koulutuksen toteumatietojen seurantaan. Välttämättä tätä tarkoitusta varten ei ole tarpeen käsitellä henkilöön yhdistettävää tietoa, vaan esimerkiksi opiskelijoiden lukumäärä tiettyssä koulutuksessa täyttää jo osan tietotarpeista. Joihinkin tietotarpeisiin päästää kuitenkin summatason tiedonkeruulla käsiksi vain hyvin kankeasti tai ei ollenkaan. Tarkoituksena on esimerkiksi seurata yhdenvertaisuutta ja sitä, tehdäänkö yhdenvertaisuuden edistämiseksi riittävästi ja oikeita toimenpiteitä. Esimerkiksi henkilö pohjainen tieto oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta yhdistettynä muihin tietoihin mahdollistaisi vertailutiedon siitä, miten oppilaskohtaisia tukitoimia tai erityistä tukea saaneet työllistyvät tai sijoittuvat työelämään tai jatko-opintoihin ja kuinka kauan heidän opiskelunsa kestää. Tietopohjan tarve korostuu muun muassa säädösvalmistelussa arvioitaessa säädösehdotusten vaikutuksia sekä säädösmuutosten seurannassa. Lisäksi tällaista seurantatietoa tarvittaisiin silloin tällöin yksittäisiä selvityksiä varten sekä osana opetus- ja kulttuuriministeriön päivittäistä työtä.

Lain 4 §:n 3 momentin mukaan tietoja voidaan käyttää myös muiden viranomaisten hoitaessa sellaisia lakisäätteisiä tehtäviä, joissa tarvitaan tietovarantoon tallennettuja tietoja. Pykälän 4 momentin mukaan tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Lain perusteluissa (HE 72/2017 vp, s. 38–39) todetaan, että siltä osin kuin tietovarantoon sisältyisi tilastoinnissa ja seurannassa tarvittavia tietoja, ei olisi tarpeen järjestää erillisiä tiedonkeruita, vaan tietovarannon tietoja voitaisiin hyödyntää. Esitystä valmisteltaessa ja jo sitä ennen on tulkittu, että seurannassa voidaan siten hyödyntää tietoja, joita tietovarantoon tallennetaan muista syistä. Tietovarannon tarkoituksena ei kuitenkaan ole kerätä tietoja pelkästään seurantaa varten.

2.2.3.2 Vapaan sivistystyön koulutusta koskevat tiedot

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 9 d §:ssä säädetään vapaan sivistystyön vapaatavoitteisia koulutuksia sekä osaamismerkkejä koskevien tietojen tallentamisesta opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon. Tällä hetkellä 9 d §:n 1 momentin mukaan tietovarantoon tallennetaan tieto koulutuksen päättymispäivästä, mutta ei koulutuksen alkamispäivästä.

Alkamispäivän puuttumisen vuoksi ei ole tietoa ajanjaksosta, jonka aikana koulutus on suoritettu. Ilman ehdotettua muutosta opintosuorituksen kestoksi tallentuu yksi päivä, riippumatta siitä onko kyse lyhyestä tai pitkästä koulutuksesta. Vapaassa sivistystyössä järjestetään kestoiltaan vaihtelevan pituisia koulutuksia, mutta erityisen ongelmalliseksi tietojen poikkeuksellinen tallennustapa on todettu pitkien koulutusten osalta. Näitä ovat muun muassa kansanopistojen pitkät, lukuvuoden pituiset vapaatavoitteiset linjat sekä kansalaisopistojen lukukauden tai lukuvuoden kestävät koulutukset, esimerkiksi kielen opiskelun koulutukset.

Nykytilanteella on vaikutuksia koulutussuoritustietojen käyttämiselle tilastointitarkoituksiin, opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen rekisterin toiminnallisuuksiin sekä opiskelijalle itselleen. Oppijalla on oikeus nähdä opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennetut tiedot Oma Opintopolku -palvelusta sekä välittää palvelun kautta tietoa opintosuoritteista kolmansille osapuolille. Vaikka koulutuksen kesto olisi tosiasiallisesti useita kuukausia, on yhden päivän kestoiseksi merkitty koulutus tulkittu opiskelijoiden taholta tallennusvirheeksi. Nykytilanteen mukainen mahdollisuus tallentaa vain yksi päivämäärä koulutuksen suoritukselle on aiheuttanut epäselvyyttä myös vapaan sivistystyön oppilaitoksissa, joissa ohjeistuksesta huolimatta tallennetaan joko koulutuksen aloitus- tai päättymispäivämäärä. Tällöin tallennettu tieto ei ole enää yhteismitallista ja osaltaan muodostaa tiedon hyödyntämisessä todettuja haasteita.

Nykytilanne on aiheuttanut ylimääräistä työtä myös Opetushallituksen asiakaspalvelussa sekä opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon ylläpidossa. Tietovarannon toimintalogiikka perustuu muiden koulutusasteiden osalta koulutussuoritukselle tallennettavaan aloitus- ja päättymispäivämäärään, jolloin nykytilanteen mukainen pelkkä päättymispäivämäärän tallennus poikkeaa muusta koulutustiedosta. Tietovarannon ylläpitämisen kannalta koulutuksen alkamispäivämäärätiedon salliminen opiskeluoikeuden tietoihin helpottaisi myös tietovarannon ylläpidettävyyttä ja oppilaitoksille annettavaa neuvontaa.

2.2.4 Tiedot oppivelvollisuudesta vapauttamisesta

Oppivelvollisuuslain (1214/2020) 2 §:ssä säädetään oppivelvollisuuden alkamisesta ja päättymisestä sekä oppivelvollisuudesta vapauttamisesta. Lisäksi oppivelvollisuuslain 7 § sisältää säännökset oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 11 c §:ssä säädetään oppivelvollisuutta koskevien tietojen tallentamisesta oppivelvollisuusrekisteriin. Pykälän 1 momentin mukaan oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä sekä tiedon oppivelvollisuuslaissa säädetyllä tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta. Pykälän 2 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän sekä kunnan on tallennettava rekisteriin tieto oppivelvollisuuslain 7 §:ssä tarkoitetusta oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä ja sen kestosta. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 11 c §:ssä ei siten nykyisin säädetä oppivelvollisuudesta vapauttamista koskevan tiedon tallentamisesta, mutta tiedolle on havaittu tarvetta.

2.2.5 Rekisterinpitäjän tehtävän siirtyminen

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa koskevassa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 5 §:n 3 momentissa säädetään rekisterinpitäjän tehtävän siirtymisestä. Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, 3 momentin mukaan kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen sekä 9 d ja 9 e §:ssä tarkoitettujen suostumusten osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus. Käytännössä Opetushallitukselle ei ole tällaisissa tilanteissa aina kulkenut tietoa rekisterinpitäjän tehtävien siirtymisestä ja tehtävien sujuvassa siirrossa on saattanut olla muitakin haasteita.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on edistää tietojen liikkumista viranomaisten välillä opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaissa tarkoitettujen rekisterien, tietovarantojen ja luovutuspalvelun kautta. Tavoitteena on muun muassa edistää tallennettujen opintotietojen liikkumista mannermaalla opiskelleen henkilön hakeutuessa jatkamaan opintojaan Ahvenanmaalle. Lisäksi tavoitteena on, että olemassa olevia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla ylläpidettyjä rekistereitä ja tietovarantoja voitaisiin hyödyntää myös tilastotyypistä seurantaan varten välttämättömien tietojen keräämiseen erillisten tiedonkeruutapojen sijasta. Tavoitteena on lisäksi toteuttaa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilakiin muista lakimuutoksista tai havaituista tarpeista johtuvia päivityksiä sekä tehdä samalla teknisluonteisia selvittäviä tarkennuksia julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin ja lakiin valtakunnallisesta osaamistietovarannosta.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilakiin muutoksia, jotka mahdollistaisivat opintotietojen sähköisen luovuttamisen Ahvenanmaalle samalla tavoin kuin mannermaalla. Tietojen siirtyminen tällä tavoin koskisi niitä rekistereitä, jotka myös Ahvenanmaa on ottamassa käyttöön maakuntalakinsa nojalla. Muutostarpeita on arvioitu jaksossa 2.2.2, ja muutoksia ehdotetaan säännöksiin, jotka koskevat tietojen luovuttamista ylioppilastutkintorekistereistä ja opiskelijavalintarekisterin tietolähteitä.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa koskevaan lukuun ehdotetaan päivityksiä tallennettavia tietoja koskeviin säännöksiin. Esityksen mukaan tietovarantoon tallennettaisiin ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena käytettävät tiedot ja vapaan sivistystyön koulutuksista alkamis- ja päättymispäivä. Lisäksi ehdotetaan, että tietovarantoon voitaisiin tietyin edellytyksin tallentaa myös opetus- ja kulttuuriministeriön tilastollista seurantaan varten välttämättömiä tietoja. Nykyiseen säännökseen, joka koskee rekisterinpitäjän tehtävän siirtymistä Opetushallitukselle opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tehtävän lakatessa, ehdotetaan tarkennettavaksi opetuksen tai koulutuksen järjestäjän velvollisuus ilmoittaa tehtävän siirtymisestä Opetushallitukselle ja tehdä tehtävän siirtämisessä yhteistyötä. Lisäksi ehdotetaan tarkennettavaksi tietojen luovuttamista koskevan pykälän suhdetta julkisuuslakiin.

Oppivelvollisuusrekisteriä koskevaan lukuun ehdotetaan päivitystä, jonka mukaan rekisteriin tallennettaisiin tieto myös oppivelvollisuudesta vapauttamisesta. Lisäksi ehdotetaan tarkennettavaksi tietojen luovuttamista koskevan pykälän suhdetta julkisuuslakiin vastaavasti kuin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kohdalla.

Myös valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annettuun lakiin ehdotetaan selventävää tarkennusta tietojen luovuttamista koskevasta vastuusta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilakiin päivitetäisiin säännös oppijanumeron käyttämisestä yleisiin kielitutkintoihin. Lisäksi ehdotetaan teknistä tarkennusta julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annettuun lakiin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Esitys ei vaikuta valtionalouden kehyksiin tai valtion talousarvioon. Esityksen taloudelliset vaikutukset on lähtökohtaisesti arvioitu vähäisiksi.

Opetushallituksen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön suoritteisiin sovelletaan valtion maksuperustelakia (150/1992) sekä Opetushallituksen ja sen erillisyyksiköiden suoritteiden maksullisuudesta annettua opetus- ja kulttuuriministeriön asetusta (1508/2025). Opetushallituksen ja sen erillisyyksiköiden rekistereihin ja tietokantoihin perustuvat tietojärjestelmäpalvelut, tietopalvelut sekä näihin liittyvä konsultointi ovat asetuksen 5 §:n 4 kohdan mukaan suoritteita, jotka Opetushallitus ja sen erillisyyksikkönä toimiva Ylioppilastutkintolautakunta hinnoittelevat liiketaloudellisin perustein. Opetushallitukselta saadun tiedon mukaan se perii esimerkiksi tietojen luovuttamisesta ja sitä varten rakennettavista rajapinnoista maksun näiden säännösten mukaisesti. Kuitenkin silloin kun tiedot on lainsäädännön mukaan oikeus saada maksutta, maksu peritään vain rajapinnan rakentamisesta.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisiin ja niiden tiedonhallintaan

Esitys sujuvoittaisi tiedonkulkua opetuksen ja koulutuksen järjestäjien sekä viranomaisten välillä. Ehdotetut muutokset mahdollistaisivat, että tiedot liikkuisivat sähköisesti esimerkiksi henkilön hakeutuessa opiskelemaan mannermaalta Ahvenanmaalle. Ehdotetut muutokset edistäisivät tietojen liikkumista sähköisesti sen sijaan, että esityksen kohteena olevat tiedot siirrettäisiin tarvittaessa vaihtelevilla tavoilla kuten paperisena tai sähköpostitse.

Ammatillisen koulutuksen osalta esitys mahdollistaisi rahoituksen perusteena käytettävien tietojen keräämisen jatkossakin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta sen sijaan, että osa tiedoista jouduttaisiin keräämään erikseen esimerkiksi erillisellä lomakkeella. Lisäksi seuranta varten tarvittavia tietoja voitaisiin kerätä opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta sen sijaan, että siihen käytettäisiin erillisiä lomakkeita tai tukeuduttaisiin muiden toimijoiden mahdollisesti erilaisilla perusteilla keräämään tietoon.

Esityksen vaikutukset viranomaisten toimintaan ja tiedonhallintaan arvioidaan vähäisiksi. Esimerkiksi vankilaopetuksen tietoja on ammatillisesta koulutuksesta tallennettu opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon vuoden 2026 alkuun asti aikaisempien säännösten perusteella. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että myös esimerkiksi tietojen luovuttaminen ylioppilastutkintorekisteristä Ahvenanmaan toimijoille toimisi nykyisillä järjestelmillä ja rajapinnoilla.

Ehdotetulla vapaan sivistystyön tietoja koskevalla lakimuutoksella saatettaisiin vapaan sivistystyön vapaatavoitteisten koulutusten tallennustapa vastaamaan opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon toimintalogiikkaa. Alkamispäivätiedon tallentamisen lisääminen parantaisi vapaan sivistystyön koulutustietojen laatua, luotettavuutta ja hyödynnettävyyttä. Vapaan sivistystyön oppilaitoksille muutos vähentäisi epäselvyyttä tietojen tallentamisessa ja siten myös siitä aiheutuvaa ylimääräistä työtä. Opetushallitukselle koulutuksen alkamispäivämäärän tallentamisen mahdollistaminen merkitsisi sitä, että oppilaitosten ja oppijoiden ilmoittamat ongelmat ja epätietoisuus tietojen tallentamisessa ja hyödyntämisessä poistuisivat tai ainakin vähenisivät. Ehdotettu muutos aiheuttaisi vähäisiä muutostarpeita opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon toiminnallisuuksien kehittämiseen sekä mahdollisesti ePerusteet-palvelun tietomallien päivitykseen. Teknisten muutostöiden kustannukset olisivat määrältään vähäisiä niin Opetushallitukselle kuin vapaan sivistystyön oppilaitoksille.

Opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjinä toimiville opetuksen ja koulutuksen järjestäjille, oppilaitosten ylläpitäjille ja lain 9 §:n 6 momentissa tarkoitettulle toimijalle voisi aiheutua jonkin verran lisätyötä tietopyyntöjen käsittelystä, jos Opetushallitus siirtäisi tietopyyntöjä niille lain 10 §:ään ehdotetun tarkennuksen johdosta. Sama koskisi oppivelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjinä toimivia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, oppilaitosten ylläpitäjiä ja kuntia. Pääsääntönä olisi kuitenkin edelleen, että tietojen luovuttamista koskevat pyynnöt käsittelee Opetushallitus ja että se siirtäisi tietopyyntöjä muille yhteisrekisterinpitäjille ainoastaan silloin, kun se katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi.

Ehdotettu velvollisuus ilmoittaa Opetushallitukselle rekisterinpitäjän tehtävien siirtymisestä ja huolehtia yhteistyöstä tehtävien siirtämisessä ei asiallisesti lisää hallinnollista työtä. Hallintolain (434/2003) 10 § sisältää jo nykyisin viranomaisten yhteistyövelvoitteen, ja yhteistyö on käytännössä luonnollinen osa sitä, että rekisterinpitäjän tehtävät voidaan siirtää sujuvasti jo nykyisen lain nojalla. Oppivelvollisuudesta vapauttamista koskevan tiedon tallentamisesta aiheutuisi kunnille hieman lisää hallinnollista työtä, mutta tapausten määrä arvioidaan vähäiseksi.

Esityksellä ei ole Ahvenanmaahan muita vaikutuksia kuin siitä johtuvat, että Ahvenanmaan hakua varten voitaisiin saada mannermaalta siirtyvistä hakijoista tietoja sähköisesti. Mannermaan laissa säännellään ainoastaan mannermaan lain nojalla tallennettujen, mannermaan opintoja koskevien tietojen tallentamista, säilyttämistä ja käyttöä. Myös tässä esityksessä on kyse ainoastaan mannermaalla tallennettujen tietojen luovuttamisesta Ahvenanmaalle. Esitys ei puuttuisi Ahvenanmaan toimivaltaan, vaan Ahvenanmaalla suoritettavien opintojen osalta samoja asioita säännellään Ahvenanmaan maakuntalaissa.

Kielitutkintoja ja valtakunnallista osaamistietovarantoa koskevat muutosehdotukset vastaavat käytännössä nykytilaa, joten kyse on ainoastaan teknisluonteisista tai muulla tavoin selventävistä muutoksista.

4.2.3 Vaikutukset ihmisiin

Ehdotetut muutokset parantaisivat ihmisten mahdollisuuksia hyödyntää opintotietojaan Omasta Opintopolusta. Lisäykset tietojen luovuttamisesta Ahvenanmaalle edistäisivät sitä, että mannermaalla opiskelleiden tiedot siirtyisivät suoraan sähköisesti Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten, jos mannermaalla opiskellut henkilö hakeutuu jatkamaan opintojaan Ahvenanmaalle. Ahvenanmaalta saatujen tietojen mukaan mannermaalta on hakenut Ahvenanmaan lukioon noin 20–30 henkilöä vuosittain vuosina 2022–2024. Ahvenanmaan korkeakouluun haki 55 henkilöä vuonna 2024.

Ehdotettu vapaan sivistystyön tietoja koskeva lakimuutos parantaa opiskelijan mahdollisuutta hyödyntää vapaan sivistystyön koulutus- ja tutkintorekisteritietoja Omassa Opintopolussa heti opintojensa alusta alkaen eikä vasta niiden päätyttyä, kuten nykytilassa. Tällöin opiskelijan olisi myös mahdollista hyödyntää tietojaan jo aikaisemmassa vaiheessa, eikä vasta koulutuksen tai suorituksen päätyttyä. Merkitystä on myös sillä, ettei opiskelijalle jäisi enää epäselvyyttä siitä, onko hyödynnettävä tieto oikein Oma Opintopolku -palvelun suoritusjakolinkkiä hyödyntäessä.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaisissa tarkoitettujen yhteisrekisterinpitäjien käsitellessä tietoja lain mukaisissa rekistereissä, tietovarannoissa ja luovutuspalvelussa olisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa tarkoitettuna käsittelyperusteena pääosin 1 kohdan c alakohta, eli rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattaminen. Laissa säädetään täsmällisesti esimerkiksi velvollisuudesta tallentaa tietoa ja luovuttaa sitä tiedon saamiseen oikeutetuille. Kyse olisi siten tietojen tallentamista ja luovuttamista koskevasta lakisääteisestä velvollisuudesta, johon ei sovellu yleisen tietosuoja-asetuksen 21 artiklassa tarkoitettu rekisteröidyn vastustamisoikeus.

Tietyissä tilanteissa kuten vapaan sivistystyön tietojen tallentamista koskevien säännösten perusteluissa (HE 19/2021 vp, s. 13) on arvioitu, että opiskelijan, osaamismerkkin suorittajan, näiden huoltajan tai muun laillisen edustajan suostumukseen perustuvan tietojen tallentamisen käsittelyperusteena olisi 1 kohdan e alakohta eli yleinen etu. Tällöin rekisteröidyllä on 21 artiklan mukainen vastustamisoikeus.

Esityksessä ehdotetaan, että opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta voitaisiin kerätä tietoa, jonka käyttötarve liittyy ensisijaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön tilastolliseen seurantaan. Muutos mahdollistaisi tiedonkeruun erillisten lomakkeiden ja muiden toimijoiden tietoihin tukeutumisen sijaan silloinkin, kun kyseisiä tietoja ei tallennettaisi tietovarantoon muilla perusteilla. Valmistelussa tällaisina tietoina ovat olleet esillä lähinnä opetuksen tai koulutuksen toteuttaminen vankilaopetuksena sekä oppilaskohtaiset tukitoimet tai erityinen tuki. Seurantatarpeisiin kerättävän tiedon käsittelyperusteeksi sopisi paremmin e alakohta eli yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen. Tällaisten tietojen kohdalla rekisteröidyllä

olisi siten oikeus vastustaa tietojensa käsittelyä. Erityisten henkilötietoryhmien osalta käsittely pohjautuisi lisäksi yleisen tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan ja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan.

Edellä kuvatut vaikutukset edistäisivät hyvää hallintoa mahdollistamalla tietojen liikkumista sähköisesti ja vähentämällä tarvetta toimittaa samoja tietoja useaan kertaan eri tahoille. Toisaalta tallennettu tieto esimerkiksi vankilaopetuksesta, oppilaskohtaisesta tukitoimesta tai erityisestä tuesta voisi myös leimata henkilöä ja siten olla riski yhdenvertaisuuden kannalta. Riskiä tulisi vähentää teknisillä, menettelyllisillä ja organisatorisilla toimenpiteillä siten, ettei tieto tarpeettomasti esiinny henkilön tietojen yhteydessä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Ammatillisen koulutuksen rahoituksen laskentaperusteena opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon tallennettavien tietojen osalta on esitystä valmisteltaessa ollut esillä toinenkin vaihtoehto. Sen sijaan, että opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 9 §:n 1 momentin 4 kohta muotoiltaisiin väljemmin perus- ja lukiokoulutuksen tietojen tallentamista koskevaa vastaavaa säännöstä vastaavasti, ammatillisen koulutuksen tietoja koskevaan nykyiseen kohtaan voitaisiin ainoastaan tarkentaa viittauksia opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain pykäliin. Kohdasta voitaisiin tällöin esittää muutettavaksi esimerkiksi siten, että koulutuksen järjestäjän olisi tallennettava tietovarantoon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot, 32 a §:ssä tarkoitettujen laskennallisen perusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot ja 32 e §:ssä tarkoitettussa harkinnanvaraisessa rahoituksessa käytettävät tiedot. Esitystä valmisteltaessa on kuitenkin valittu laakiehdotukseen laajempi muotoilu, joka vastaa perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tietojen tallentamista koskevaa säännöstä. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että vastaava säännös mahdollistaisi paremmin tietojen tallentamisen jatkuvuuden esimerkiksi tilanteissa, joissa opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakia muutetaan.

Esitystä valmisteltaessa on pohdittu, voitaisiinko opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa koskeviin pykäliin lisätä mahdollisuus tallentaa seuranta varten tarvittavia tietoja ilman, että tiedolle on tarvetta henkilöön yhdistettävässä muodossa. Selvitetty vaihtoehto olisi kuitenkin ongelmallinen yleisen tietosuoja-asetuksen kannalta. Asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen tietojen minimoinnin periaatteen mukaan käsiteltävien henkilötietojen on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään. Koska tietovarannon tekninen ratkaisu mahdollistaa ainakin toistaiseksi ainoastaan henkilöperusteisen tiedon käsittelyn, tiedot käytännössä tallennettaisiin tietovarantoon aina henkilötietona. Ellei tietoa kuitenkaan tarvittaisi henkilöperusteisena vaan ainoastaan summätietona, ei olisi yleisen tietosuoja-asetuksen mukaista kerätä sitä henkilötietona eikä siten säätää tiedon keräämisestä tällä tavoin. Tiedon kerääminen muussa muodossa edellyttäisi muunlaista teknistä ratkaisua kuin mihin tietovaranto ainakaan nykyisessä muodossaan taipuu.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että jos opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon käyttötarkoituksiin olisi tarpeen kerätä tietoa opetuksen tai koulutuksen toteuttamisesta vankilaopetuksena muutenkin kuin rahoituksen laskennassa tarvittavana tietona, kyseisen tiedon voitaisiin tulkita kuuluvan 7, 8 ja 9 b §:ssä mainittuihin tietoihin. Lain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan perusopetuslaissa tarkoitettujen opetuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon perusopetuslain mukaisessa opetuksessa olevista oppilaistaan tieto opetuksesta, johon oppilas osallistuu. Lain 8 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lukiolaissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon lukiolain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan tieto suoritettavasta koulutuksesta. Lain 9 b §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan myös

tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan tieto suoritettavasta koulutuksesta. Esitystä valmisteltaessa on ollut esillä myös vaihtoehto, että edellä mainittuihin momentteihin lisättäisiin erillinen kohta, jonka mukaan tietovarantoon tallennettaisiin tieto opetuksen toteuttamisesta vankilaopetuksena. Tällainen kohta olisi kuitenkin ollut huomattavasti tarkempi kuin olemassa olevat kohdat ja siten epäsuhtainen ja tarpeettoman yksityiskohtainen verrattuna niihin. Jos tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjänä on ammatillinen oppilaitos, tieto koulutuksen järjestämisestä vankilaopetuksena tallennetaan 9 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla, rahoituksen laskentaperusteena olevana tietona. Tieto opetuksen tai koulutuksen toteuttamisesta vankilaopetuksena voi yleisellä tasolla sisältää tiedon siitä, että henkilö on syyllistynyt rikokseen. Tietosuojaa koskevan yleislainsäädännön perusteella rikoksia koskevien tietojen käsittelyyn riittää tässä tapauksessa yleisen tietosuojasetuksen 6 artiklassa tarkoitettu käsittelyperuste, 1 kohdan e alakohta eli yleistä etua koskevan tehtävän suorittaminen, jota tarkennetaan edellä mainituissa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain säännöksissä. Lisäksi edellytetään tietosuojalain 7 §:n 2 momentin nojalla kyseisen lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen suojatoimien toteuttamista.

Sen sijaan oppilaskohtaisia tukitoimia tai erityistä tukea koskevista tiedoista voi päätellä terveyttä koskevia tietoja, joten niiden käsittelyä on arvioitava yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan perusteella. Valmistelussa on ollut esillä vaihtoehto, että tieto oppilaskohtaisista tukitoimista tai erityisestä tuesta voitaisiin tallentaa opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettua suostumuksen perusteella. Kyseisen kohdan mukaan 1 kohdassa säädettyä erityisten henkilötietoryhmien käsittelykieltoa ei sovelleta, jos rekisteröity on antanut nimenomaisen suostumuksensa kyseisten henkilötietojen käsittelyyn. Vaarana kuitenkin olisi, että suostumus ei välttämättä muodostuisi aidoksi. Suostumusten perusteella kerätty tieto ei myöskään välttämättä muodostuisi kovin kattavaksi, mikä voisi olla ongelmallista tilastollisessa seurannassa. Muina vaihtoehtoina on valmistelussa pohdittu, että käsittely perustuisi yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan eli siihen, että käsittely olisi tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Kohtaa täydennetään tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdassa, joka mahdollistaa tietojen käsittelyn, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Lisäksi yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohta ja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 7 kohta mahdollistavat erityisten henkilötietoryhmien käsittelyn tilastollisia tarkoituksia varten, mikä voisi myös mahdollisesti soveltua tilastollisen seurannan kohdalla. Kaksi viimeistä käsittelyperustetta edellyttävät yleisen tietosuojasetuksen mukaan, että lainsäädäntö on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Vastaavasti kuin vankilaopetuksen tietojen kohdalla, esitystä valmisteltaessa on harkittu tarvetta säätää myös oppilaskohtaisia tukitoimia ja erityistä tukea koskevien tietojen tallentamisesta tarkemmin opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa koskevissa pykälissä. Niitä on kuitenkin tallennettu jo aiemmin nykyisten säännösten nojalla rahoituksen perusteena olevana tietona. Vastaavista syistä kuin vankilaopetuksen kohdalla arvioidaan, että 7, 8, 9 ja 9 b §:n 1 momenttien 1 kohdissa tarkoitettu opetus, johon oppilas osallistuu, tai suoritettava koulutus riittäisivät kattamaan tarvittaessa myös oppilaskohtaisia tukitoimia tai erityistä tukea koskevat tiedot, jos niiden kerääminen olisi tarpeellista tietovarannon säädettyjen käyttötarkoitusten kannalta. Käsittely pohjautuisi lisäksi yleisen tietosuojasetuksen 9 artiklan 2 kohdan g alakohtaan ja tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohtaan. Kuten vankilaopetusta koskevien tietojen kohdalla, edellytetään lisäksi tietosuojalain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettujen suojatoimien toteuttamista. Käsittelyperustetta ja tarvetta säätää siitä tarkemmin arvioidaan edelleen jatkovalmistelussa.

Esitystä valmisteltaessa on lisäksi noussut esille muiden viranomaisten tarpeita hyödyntää tietoa valtakunnallisista opinto- ja tutkintorekistereistä. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 29 §:n 2 momentin mukaan laissa tarkoitettuihin rekistereihin ja tietovarantoihin sisältyviä tietoja voidaan luovuttaa viranomaiselle opinto- ja tutkintotietojen luovutuspalvelun avulla viranomaisen lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuvan tiedonsaantioikeuden nojalla. Tällaisista tiedonsaantioikeuksista säädetään yleensä muussa lainsäädännössä. Viranomaisia koskevassa lainsäädännössä tulisi siten huolehtia riittävien tiedonsaantioikeuksien säätämisestä suhteessa tiedonsaantitarpeeseen. Lisäksi 29 §:n 5 momentin mukaan henkilö, josta on tallennettu tietoja opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaissa tarkoitettuun rekisteriin tai tietovarantoon, voi luovutuspalvelussa antaa suostumuksensa rekisterissä tai tietovarannossa olevan tiedon luovuttamiseen viranomaiselle tai muulle taholle sekä peruuttaa antamansa suostumuksen.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädetään lain tarkoituksesta. Nykyisen pykälän mukaan lain tarkoituksena on 1) mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi; 2) turvata opinto- ja tutkintotietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa sekä 3) edistää koulutukseen hakeutumista, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista. Kohtaan 3 tarkennettaisiin, että tarkoituksena olisi myös edistää tiedon siirtymistä nivelvaiheissa, sillä tältä osin on ollut epäselvyyttä esimerkiksi opiskelijan vaihtaessa koulua.

3 §. Oppijanumero. Pykälän 1 momentin mukaan oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaissa tai varhaiskasvatuslaissa tarkoitettussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja. Oppijanumero otettiin vuoden 2026 alusta käyttöön myös yleisiin kielitutkintoihin liittyvissä rekistereissä, joista säädetään yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa, joten pykälään lisättäisiin viittaus kyseiseen lakiin.

Selvyyden vuoksi 1 momenttiin tarkennettaisiin, että oppijanumero koskee sekä näissä laeissa tarkoitettujen rekisterien että tietovarantojen tietoja, sillä yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa säädetään arvioijarekisteristä ja yleisten kielitutkintojen tutkintorekisteristä. Myös opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki sisältää säännöksiä sekä tietovarannoista että rekistereistä. Sanojen käytössä on kyse erilaisista näkökulmista: tietosuojalainsäädännössä kuten yleisessä tietosuojasetuksessa viitataan rekistereihin, kun taas tiedonhallintalainsäädännössä säädetään tietovarannoista. Yleisen tietosuojasetuksen 4 artiklan 6 kohdassa määritellään, että rekisterillä tarkoitetaan mitä tahansa jäseneltyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta tiedot ovat saatavilla tietyin perustein. Tietovaranto on määritelty tiedonhallintalain 2 §:n 6 kohdassa viranomaisen tehtävien hoidossa tai muussa toiminnassa käytettäväksi tietoaaineistoja sisältäväksi kokonaisuudeksi, jota käsitellään tietojärjestelmien avulla tai manuaalisesti.

Samasta syystä pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että oppijanumeroa voitaisiin käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa myös tutkintoihin liittyviä lakisääteisiä tehtäviä. Nykyisin pykälässä mainitaan ainoastaan varhaiskasvatukseen, opetukseen ja koulutukseen liittyvät lakisääteiset tehtävät.

4 §. Tietovarannon käyttötarkoitus. Nykyisen 4 momentin mukaan tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Momenttia on tulkittu siten, että se mahdollistaisi muilla perusteilla tallennetun tiedon käyttämisen esimerkiksi seurantaan, mutta ei tiedon tallentamista ensisijaisesti seurannan tarkoituksiin. Momenttiin lisättäisiin, että opetus- ja kulttuuriministeriön tilastollista seurantaan varten välttämättömiä tietoja voitaisiin tallentaa tietovarantoon, jos niitä on tarpeen kerätä henkilötietona. Lisäys tarkentaisi käyttötarkoitusta siten, että tietovarantoa voitaisiin hyödyntää myös sellaisen välttämättömän tiedon keräämiseen, jonka tarve liittyisi ensisijaisesti ministeriön tilastolliseen seurantaan. Tämä mahdollistaisi, että tieto kerättäisiin muiden tiedonkeruumenetelmien kuten lomakkeiden sijaan opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon kautta. Lisäys sisältäisi kuitenkin rajoituksen, jonka mukaan tietoa voitaisiin kerätä tietovarannon kautta tilastollisiin seurantaan tarkoituksiin ainoastaan silloin, kun sitä olisi tarpeen kerätä henkilötietona. Tämä johtuu siitä, että tietovaranto perustuu henkilöperusteiseen tietoon, eikä sen kautta ole ainakaan toistaiseksi mahdollista kerätä summatasoista tietoa. Jos tiedolle ei ole tarvetta muussa muodossa kuin summatasoisena, yleisen tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen tietojen minimoinnin periaatteen vuoksi tietoa ei saisi kerätä henkilötietona eli tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyvänä tietona. Tällaisessa tapauksessa tieto tulisi edelleen kerätä muilla tavoilla. Myös kerättäessä tietoja tilastollista seurantaan varten tulisi huomioida muun muassa yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen tietojen minimoinnin periaate. Jos kyse on tietosuojalain 6 tai 7 §:ssä tarkoitettusta tiedosta, tulee toteuttaa tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaiset suojaustoimet kuten kyseisissä pykälissä säädetään.

5 §. Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako. Pykälässä säädetään opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisen tietovarannon yhteisrekisterinpitäjyydestä ja siihen liittyvien vastuiden jakautumisesta. Pykälän 1 momentin mukaan tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat koulutuksen ja opetuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija sekä Opetushallitus. Lain 9 §:n 6 momentissa viitataan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuun toimijaan, joka järjestää Suomen solmiman valtiosopimuksen perusteella mainitussa laissa tarkoitettuja tutkintoja ja koulutusta.

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitettujen toimijain toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen sekä 9 d ja 9 e §:ssä tarkoitettujen suostumusten osalta rekisterinpitäjänä toimii nykyisen 3 momentin mukaan Opetushallitus. Käytännössä tällaisissa tilanteissa on Opetushallituksen mukaan ollut haasteita tiedonkulussa ja tehtävien siirtämisessä. Sen vuoksi 3 momenttiin lisättäisiin ilmoitusvelvollisuus ja velvollisuus huolehtia yhteistyöstä rekisterinpitäjän tehtävien siirtämisessä. Lisäyksen mukaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitettujen toimijain olisi ennen toiminnan lakkaamista ilmoitettava Opetushallitukselle rekisterinpitäjän tehtävien siirtymisestä ja huolehdittava yhteistyöstä niiden siirtämisessä. Opetushallituksen tulisi ohjeistaa yhteisrekisterinpitäjiä tästä velvoitteesta tarvittavissa määrin.

9 §. Ammatillisesta koulutuksesta koskevat tiedot. Pykälän nykyisen 1 momentin 4 kohdan mukaan ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjien on tallennettava opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainitussa laissa tarkoitettujen laskennallisen perusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot. Kyseistä kohtaa muutettaisiin vastaamaan perusopetuksen ja lukion osalta säädettyä. Kohdan mukaan myös ammatillisen koulutuksen järjestäjien olisi tallennettava opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettujen rahoituksen laskentaperusteena olevat koulutuksen järjestämistä

koskevat tiedot. Kohtaa olisi tarpeen korjata, sillä nykyinen muotoilu ei kata kaikkia tarpeellisia, ennen vuotta 2026 tallennettuja tietoja. Ehdotettu perusopetusta ja lukiokoulutusta vastaava muotoilu varmistaisi paremmin tietojen tallentamisen jatkuvuuden opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslakia muutettaessa.

9 d §. *Vapaan sivistystyön koulutusta ja osaamismerkkejä koskevat tiedot.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään niistä tiedoista, jotka vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava valtakunnalliseen opetuksen ja koulutuksen tietovarantoon. Pykälän 1 momentin 2 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että koulutuksen alkamispäivä olisi myös tallennettava tietovarantoon. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan koulutuksesta tallennetaan vain päättymispäivä. Ehdotetun muutoksen myötä säädöspohja edellyttäisi koulutuksen alkamispäivän tallentamista vapaan sivistystyön opiskeluoikeuksiin vastaavasti kuin muissakin koulutusmuodoissa.

Lain 9 a §:n mukaan vapaan sivistystyön oppivelvollisille järjestetystä koulutuksesta tietovarantoon tallennetaan opintojen aloittaminen, väliaikainen keskeytyminen ja päättymisen. Ehdotetun muutoksen seurauksena kaikki vapaan sivistystyön koulutuksia koskevat opintosuoritukset tallennettaisiin tietovarantoon alkamis- ja päättymispäivillä. Alkamispäivän tallentaminen tukisi oppijoiden mahdollisuuksia hyödyntää omia tietojaan osaamisen tunnistamisessa ja tunnustamisessa, kun omien suoritustietojen oikeellisuuteen liittyvät tulkintaepäselvyydet vähenisivät.

10 §. *Tietojen luovuttaminen tietovarannosta.* Pykälä koskee tietojen luovuttamista opetuksen ja koulutuksen valtakunnallisesta tietovarannosta. Pykälän 1 momentin mukaan Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta. Pykälän suhdetta julkisuuslakiin selvennettäisiin lisäämällä momenttiin aineellinen viittaus julkisuuslakiin. Jos Opetushallitus katsoisi tarkoituksenmukaisemmaksi, että tietopyynnön käsittelee alkuperäinen rekisterinpitäjä, sovellettaisiin lisäyksen mukaan kuitenkin, mitä julkisuuslain 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle.

Julkisuuslain 15 §:n 1 momentissa säädetään, että jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, jonka toinen viranomainen on laatinut tai joka kuuluu toisen viranomaisen käsiteltävänä olevaan asiaan, viranomainen voi siirtää tiedonsaantia koskevan asian sen viranomaisen ratkaistavaksi, joka on laatinut asiakirjan tai jonka käsiteltäväksi asia kokonaisuudessaan kuuluu. Julkisuuslain 15 §:n 2 momentti sisältää lisäksi rekistereitä yleiseen käyttöön tarkoitettuja rekistereitä koskevan säännöksen. Jos viranomaiselta pyydetään henkilöä, yritystä, kiinteistöä tai ajoneuvoa koskevia taikka muita sellaisia yksilöinti- tai osoitetietoja, joita toinen viranomainen tallettaa yleiseen käyttöön tarkoitettuun rekisteriin, viranomainen voi 2 momentin mukaan siirtää tiedonsaantia koskevan pyynnön asianomaisen rekisteriviranomaisen käsiteltäväksi. Lisäksi 3 momentissa säädetään muiden viranomaisten laatimia turvallisuusluokiteltuja asiakirjoja koskevien pyyntöjen siirtämisestä. Jos viranomaiselta pyydetään asiakirjaa, johon julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaisesti on ollut velvollisuus tehdä asiakirjaa käsiteltäessä noudettavia tietoturvasuoritusvaatimuksia koskeva turvallisuusluokkamerkintä ja jonka muu viranomainen on laatinut, 3 momentin mukaan viranomaisen on siirrettävä asia asiakirjan laatineen viranomaisen ratkaistavaksi. Kansainvälisistä tietoturvasuoritusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettua turvallisuusluokiteltua asiakirjaa koskeva asia on siirrettävä sille viranomaiselle, jolle sopimuspuoli on asiakirjan toimittanut.

Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että julkisuuslain 15 §:ssä tarkoitettu asiakirjan laatija on alun perin opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaisissa tarkoitettu opetuksen tai koulutuksen järjestäjä, oppilaitoksen ylläpitäjä tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitettu toimija, joka tallentaa tietoja opetuksen ja koulutuksen valtakunnalliseen tietovarantoon. Näin ollen Opetushallitus voisi

yleensä siirtää sille tulleen pyynnön esimerkiksi opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle tai oppilaitoksen ylläpitäjälle ainakin julkisuuslain 15 §:n 1 momentin nojalla.

Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 10 §:ään ehdotetun lisäyksen mukaan Opetushallitus voisi siirtää asian paitsi viranomaiselle, myös muulle opetuksen ja koulutuksen valtakunnallista tietovarantoa koskevassa luvussa tarkoitettulle opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle, oppilaitoksen ylläpitäjälle tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitettulle toimijalle, jonka tallentamaa tietoa asia koskee.

11 c §. *Oppivelvollisuutta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen.* Pykälässä säädetään oppivelvollisuutta koskevien tietojen tallentamisesta oppivelvollisuusrekisteriin. Nykyisessä 1 momentissa säädetään, että oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä sekä tiedon oppivelvollisuuslaissa säädetyllä tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta. Nykyisen 2 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän sekä kunnan on tallennettava rekisteriin tieto oppivelvollisuuslain 7 §:ssä tarkoitettusta oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä ja sen kestosta.

Oppivelvollisuuslain 2 §:n 1 momentissa säädetään oppivelvollisuudesta vapauttamisesta, josta päättää asuinkunta hakemuksesta. Oppivelvollisuudesta vapauttaminen ei sisälly opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain nykyisen 11 c §:n mukaan oppivelvollisuusrekisteriin tallennettaviin tietoihin. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin, että oppivelvollisuusrekisteri sisältäisi nykyisten tietojen lisäksi tiedon oppivelvollisuudesta vapauttamisesta. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin, että kunnan olisi tallennettava oppivelvollisuusrekisteriin tieto myös oppivelvollisuuslain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettusta oppivelvollisuudesta vapauttamisesta.

11 d §. *Tietojen luovuttaminen rekisteristä.* Pykälä koskee tietojen luovuttamista oppivelvollisuusrekisteristä, ja sen 1 momentin mukaan Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta rekisteristä ja luovutuksen lainmukaisuudesta. Momenttiin ehdotetaan vastaavaa lisäystä kuin 10 §:ään. Oppivelvollisuusrekisterin yhteisrekisterinpitäjiä ovat 11 b §:n 1 momentin mukaan opetuksen ja koulutuksen järjestäjät, oppilaitosten ylläpitäjät, kunnat sekä Opetushallitus, joten lisäyksen loppuosa muutettaisiin viittaamaan niihin.

15 §. *Tietojen luovuttaminen ylioppilastutkintorekisteristä.* Ylioppilastutkintorekisteristä luovutetaan pykälän 1 momentin mukaan opiskelijavalintarekisteriin 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut, opiskelijavalintaa varten tarpeelliset tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakeneet johonkin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun koulutukseen. Momenttiin lisättäisiin, että nämä tiedot voitaisiin luovuttaa myös Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Momentti sisältäisi lisäksi informatiivisen viittauksen siitä, että Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisteristä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa. Olisi perusteltua, että tietoja mannermaalla suoritetuista ylioppilastutkinnoista luovutettaisiin vastaavalla tavalla sähköisesti Ahvenanmaan opiskelijavalintoja varten tilanteissa, joissa henkilö on suorittanut ylioppilastutkinnon mannermaalla ja hakee sen jälkeen Ahvenanmaalle opiskelemaan.

20 §. *Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet.* Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, joka koskisi tietojen luovuttamista Ahvenanmaan opiskelijavalintoja varten vastaavasti kuin mannermaan opiskelijavalintoja varten. Mitä 1 momentissa säädetään opiskelijavalintarekisterin tietolähteistä, sovellettaisiin 2 momentin mukaan myös tietojen luovuttamiseen Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Uusi momentti sisältäisi lisäksi informatiivisen maininnan siitä, että Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisterin rekisterinpitäjästä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa.

7.2 Laki julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta

13 §. *Kielitaidon osoittaminen kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä.* Pykälää on lailla 1107/2025 muutettu kielitutkintojärjestelmien muuttuessa. Pykälä on aikaisemmin koskenut sitä, millä tavoin suomen tai ruotsin kielen taito voidaan valtionhallinnon kielitutkinnon suorittamisen sijasta osoittaa yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa tarkoitetuilla kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä suoritetuilla kielikokeilla tai opinnoilla. Muutoksen yhteydessä säännöstä muutettiin viittaamaan kielitutkintoihin yleisesti, mutta otsikko jäi päivittämättä säännöksen sisältöä vastaavaksi. Sen vuoksi otsikkoa ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että siinäkin viitattaisiin kielitutkintoihin yleisesti. Kyse olisi teknisestä tarkennuksesta.

7.3 Laki valtakunnallisesta osaamistietovarannosta

9 §. *Tietojen luovuttaminen.* Valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 2 §:n 1 momentin mukaan tietovarannon yhteisrekisterinpitäjiä ovat Opetushallitus ja Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskus. Lain perustelujen mukaan (HE 133/2025 vp, s. 57–58) tietovarannon tietoihin on kuitenkin pääsy ainoastaan Opetushallituksella, minkä vuoksi se vastaa myös tietojen luovuttamisesta. Selvyyden vuoksi tietojen luovuttamista koskeva vastuu ehdotetaan tarkennettavaksi perusteluista 9 §:ään. Pykälään tulisi uusi 1 momentti, jonka mukaan Opetushallitus vastaisi tietojen luovuttamisesta tietovarannosta. Muut momentit siirtyisivät yhtä numeroa jäljempäs.

8 Voimaantulo

Laki ehdotetaan voimaan 1.1.2027. Esitystä valmisteltaessa on arvioitu, että opinto-, koulutus- ja tutkintorekisteriin ehdotettavien, Ahvenanmaan tiedonsaantia koskevien muutosten olisi taroituksenmukaista tulla voimaan kevään 2027 yhteishakuihin mennessä.

Lakiesitykseen sisältyvän siirtymäsäännöksen mukaan lakiesityksessä tarkoitettut tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla, voitaisiin tallentaa takautuvasti myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta. Tällaisia tietoja olisivat ainakin ammatillisen koulutuksen vankilaopetuksen sekä oppilaskohtaisten tukitoimien tai erityisen tuen tiedot, joita on tallennettu rahoitussäännösten nojalla vuoden 2025 loppuun asti. Siirtymäsäännöksen seurauksena tietoihin ei jäisi aukkoa vuodelta 2026, mikä olisi tärkeää esimerkiksi seurannan tarpeiden kannalta.

9 Toimeenpano ja seuranta

Lain toimeenpanosta huolehtisivat Opetushallitus ja opetus- ja kulttuuriministeriö, jotka myös seuraisivat toimeenpanoa osana tavanomaista yhteistyötään.

10 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Opetus- ja kulttuuriministeriössä on valmistelussa hallituksen esitys korkeakoulujen opintotietopalvelun uudistamisesta (OKM065:00/2025, <https://okm.fi/hanke?tunnus=OKM065:00/2025>). Hankkeessa ehdotetaan uudistettavaksi opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain 5 luvun korkeakoulujen valtakunnallista tietovarantoa koskeva sääntely. Tietojen liikkuvuutta koskevat muutostarpeet korkeakoulujen valtakunnallisten tietovarannon osalta on taroituksenmukaisempaa arvioida kyseisen esityksen yhteydessä.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

11.1 Henkilötietojen ja yksityiselämän suoja

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta (PeVL 31/2017 vp, s. 2–4 viitteinen) viittasi vakiintuneeseen käytäntöönsä siitä, että lainsäätäjän liikumavaraa rajoittaa lisäksi henkilötietojen suojan sisältyminen osittain samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Valiokunnan mukaan kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Henkilötietojen käsittelyä koskevassa sääntelyssä on muun ohella kyse perustuslain 10 §:ssä yksityisille ihmisille turvattujen oikeuksien toteuttamisesta. Perustuslakivaliokunta viittasi myös opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilakiehdotuksen perusteluihin, joiden mukaan lakiesityksen tavoitteena oli saada kattavasti julkisen valvonnan alaisen koulutuksen opinto-oikeus-, läsnäolo-, opintosuoritus- ja tutkintotiedot paitsi viranomaisten myös kansalaisten käyttöön.

Perustuslakivaliokunta (PeVL 31/2017 vp, s. 3; PeVL 21/2017 vp, s. 3) on viitannut myös siihen, että EU:n perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvataan jokaisen oikeus henkilötietojensa suojaan. Artiklan mukaan henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja sen on tapahduttava tiettyä tarkoitusta varten ja asianomaisen henkilön suostumuksella tai muun laissa säädetyn oikeuttavan perusteen nojalla. Valiokunta on korostanut, että EU:n henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklassa turvattu yksityiselämän suoja ja 8 artiklassa tarkoitettu henkilötietojen suoja ja että EU:n tuomioistuimen antamat tuomiot määrittävät näiltä osin yksityiselämän ja henkilötietojen suojan keskeistä sisältöä.

Perustuslakivaliokunta (ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2–3 viitteinen) on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta. Valiokunnan mukaan salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Mitä yleisluonteisempi tietojensaantiin oikeuttava sääntely on, sitä suurempi on vaara, että tällaiset intressit voivat syrjäytyä hyvin automaattisesti.

Perustuslakivaliokunnan (esim. PeVL 31/2017 vp, s. 3 viitteinen) mukaan yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on lisäksi arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa. Valiokunta on tämän vuoksi aikaisemmin arvioinut esimerkiksi arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä, minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta. Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä. Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia

uhkia. Valiokunnan mielestä esimerkiksi arkaluonteisina tietoina pidettävien biometrinen tunnistusten rekisteröinti merkitsee erityistä tarvetta huolehtia järjestelmään talletettavien henkilötietojen suojaamisesta väärinkäytön vaaroilta ja kaikenlaiselta tietojen laittomalta saannilta ja käytöltä. Valiokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään.

Lisäksi perustuslakivaliokunta (PeVL 7/2019 vp, s. 6) on kiinnittänyt perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvattuun julkisuusperiaatteen ja perustuslain 2 §:n 3 momentissa säädetyn julkisen vallan käytön lakiperustaisuuden vaatimuksen johdosta huomiota siihen, jos yhteisrekisterinpitäjyyttä koskevasta sääntelystä ei selkeästi käy ilmi tiedon luovuttamiseen toimivaltainen viranomaislainen.

11.2 Ahvenanmaan itsehallinto

Perustuslain 120§:n mukaan Ahvenanmaan maakunnalla on itsehallinto sen mukaan kuin Ahvenanmaan itsehallintolaissa erikseen säädetään. Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 14 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat muun muassa opetusta. Opinto- ja tutkintorekistereitä koskevassa Ahvenanmaan maakuntalaissa säädetään Ahvenanmaan opetusta ja koulutusta koskevien tietojen tallentamisesta, säilyttämisestä ja käytöstä. Mannermaan opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilaki puolestaan koskee ainoastaan mannermaan opetusta ja koulutusta koskevien tietojen tallentamista, säilyttämistä ja käyttöä. Esitystä valmisteltaessa toimivallan jakoa on tulkittu siten, että mannermaan opetuksesta tallennettujen tietojen luovuttamista koskevien säännösten tulee sisältyä mannermaan lainsäädäntöön, koska kyse on mannermaalla tallennetuista tiedoista. Siten myös tällaisten tietojen luovuttamista Ahvenanmaalle sääntelee lähtökohtaisesti mannermaan lainsäädäntö. Kuitenkin jos mannermaan säännöksen mukaan tietoja voidaan luovuttaa esimerkiksi viranomaisen lakiin tai laissa säädettyyn tehtävään perustuvan tiedonsaantioikeuden nojalla, myös Ahvenanmaalla säädettyillä tiedonsaantioikeuksilla on merkitystä. Sen sijaan mannermaisen opinto-, koulutus- ja tutkintorekisterilain säännökset kyseisessä laissa tarkoitettujen tietojen luovuttamisesta eivät ulotu sääntelemään Ahvenanmaan maakuntalain nojalla tallennettuja tietoja; Ahvenanmaan opetuksesta ja koulutuksesta tallennettujen tietojen luovuttamisesta sisältyy sen sijaan säännöksiä Ahvenanmaan maakuntalakiin.

Edellä mainituilla perusteilla lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 1 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti, 5 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 4 kohta, 9 d §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 c §:n 1 ja 2 momentti, 11 d §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 568/2019, 3 §:n 1 momentti osaksi laissa 1234/2021, 5 §:n 3 momentti osaksi laissa 944/2022, 9 §:n 1 momentin 4 kohta osaksi laissa 1080/2024, 9 d §:n 1 momentti laissa 478/2021, 10 §:n 1 momentti ja 11 d §:n 1 momentti laissa 944/2022, 11 c §:n 1 ja 2 momentti laissa 1221/2020 ja 721/2022 sekä 15 §:n 1 momentti osaksi laissa 721/2022, sekä

lisätään 20 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on:

- 1) mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi;
- 2) turvata opinto- ja tutkintotietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa;
- 3) edistää koulutukseen hakeutumista, tiedon siirtymistä nivelvaiheissa, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista.

3 §

Oppijanumero

Oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa, varhaiskasvatustalossa (540/2018) tai yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitettussa tietovarannossa tai rekisterissä tarkoitettuja tietoja.

Oppijanumeroa voidaan käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen, koulutukseen tai tutkintoihin liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä, jos henkilön yksilöinti on välttämätöntä kyseisten tehtävien toteuttamisessa.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilastollista seurantaa varten välttämättömiä tietoja voidaan tallentaa tietovarantoon, jos niitä on tarpeen kerätä henkilötietona.

---

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen sekä 9 d ja 9 e §:ssä tarkoitettujen suostumusten osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan on ennen toiminnan lakkaamista ilmoitettava Opetushallitukselle rekisterinpitäjän tehtävien siirtymisestä ja huolehdittava yhteistyöstä niiden siirtämisessä.

---

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitetun rahoituksen laskenta-perusteena olevat koulutuksen järjestämistä koskevat tiedot;

---

9 d §

Vapaan sivistystyön koulutusta ja osaamismerkkejä koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetun oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:ssä säädetty edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitetussa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus;
  - 2) koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä;
  - 3) osaamisen arviointi.
-

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta. Jos Opetushallitus katsoo tarkoituksenmukaisemmaksi, että tietopyynnön käsittelee alkuperäinen rekisterinpitäjä, sovelletaan kuitenkin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle. Opetushallitus voi siirtää tietojen pyytämistä koskevan asian paitsi viranomaiselle, myös muulle tässä luvussa tarkoitettulle opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle, oppilaitoksen ylläpitäjälle tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitettulle toimijalle, jonka tallentamaa tietoa asia koskee.

---

11 c §

Oppivelvollisuutta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen

Oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä, tiedon oppivelvollisuudesta vapauttamisesta sekä tiedon oppivelvollisuuslaissa säädetyllä tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän sekä kunnan on tallennettava rekisteriin tieto oppivelvollisuuslain 7 §:ssä tarkoitettua oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä ja sen kestosta. Kunnan on tallennettava rekisteriin tieto myös oppivelvollisuuslain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettua oppivelvollisuudesta vapauttamisesta.

---

11 d §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta rekisteristä ja luovutuksen lainmukaisuudesta. Jos Opetushallitus katsoo tarkoituksenmukaisemmaksi, että tietopyynnön käsittelee alkuperäinen rekisterinpitäjä, sovelletaan kuitenkin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle. Opetushallitus voi siirtää tietojen pyytämistä koskevan asian paitsi viranomaiselle, myös muulle tässä luvussa tarkoitettulle opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle tai oppilaitoksen ylläpitäjälle, jonka tallentamaa tietoa asia koskee.

---

15 §

Tietojen luovuttaminen ylioppilastutkintorekisteristä

Opiskelijavalintarekisteriin luovutetaan 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut, opiskelijavalintaa varten tarpeelliset tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakenneet johonkin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun koulutukseen. Nämä tiedot voidaan luovuttaa myös Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisteristä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa. Oppivelvollisuusrekisteriin luovutetaan tieto ylioppilastutkinnon suorittamisesta, jos henkilö on ollut oikeutettu oppivelvollisuuslain 16 §:ssä tarkoitettuun maksuttomaan koulutukseen.

---

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

Mitä 1 momentissa säädetään opiskelijavalintarekisterin tietolähteistä, sovelletaan myös tietojen luovuttamiseen Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisterin rekisterinpitäjistä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tässä laissa tarkoitettut tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla, voidaan tallentaa takautuvasti myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta.

2.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 13 §:n otsikko, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1107/2025, seuraavasti:

13 §

Kielitaidon osoittaminen kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä

Kielitaidon osoittamista varten on yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetut kielitutkinnot.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä tavoin suomen tai ruotsin kielen taito voidaan osoittaa kielitutkinnoilla tai niiden sijasta opintojen yhteydessä suoritetuilla kielikokeilla tai opinnoilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain (1449/2025) 9 § seuraavasti:

9 §

Tietojen luovuttaminen

Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta tietovarannosta.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muualla laissa säädetään tietojen luovuttamisesta, Opetushallitus ei saa luovuttaa osaamistietovarannon sisältämiä henkilötietoja, jollei henkilö tai hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa ole antanut suostumusta siihen ennen tietojen luovuttamista. Mitä tässä pykälässä säädetään tietojen luovuttamisesta, koskee myös tiedon antamista muulla tavoin.

Suostumuksen voi antaa osaamistietovarannossa olevien tietojen luovuttamiseen viranomaiselle tai muulle taholle henkilön omia tarkoituksia varten, myös salassapitosäännösten estämättä.

Lisäksi suostumuksen voi antaa tietojen luovuttamiseen opetuksen, koulutuksen ja osaamisen arviointia, kehittämistä, muuta seurantaa, ohjausta ja suunnittelua varten. Tällöin salassapitosäännösten estämättä saadaan luovuttaa vain välttämättömät tiedot.

Tässä pykälässä tarkoitetun suostumuksen voi antaa ja sen voi milloin tahansa perua palvelun kautta. Suostumuksen tulee olla annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa. Suostumus ja ilmoitus sen perumisesta on säilytettävä yhtä pitkään kuin henkilöön yhdistettävissä olevat tiedot.

Mitä 1 momentissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista ja muusta laista poikkeamisesta, ei kuitenkaan koske tietojen luovuttamista yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia eikä tilastollisia tarkoituksia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Etunimi Sukunimi

..ministeri Etunimi Sukunimi

UOMMS

1.

Laki

valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisista opinto-, koulutus- ja tutkintorekistereistä annetun lain (884/2017) 1 §, 3 §:n 1 momentti, 4 §:n 4 momentti, 5 §:n 3 momentti, 9 §:n 1 momentin 4 kohta, 9 d §:n 1 momentti, 10 §:n 1 momentti, 11 c §:n 1 ja 2 momentti, 11 d §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti,

sellaisena kuin niistä ovat 1 § osaksi laissa 568/2019, 3 §:n 1 momentti osaksi laissa 1234/2021, 5 §:n 3 momentti osaksi laissa 944/2022, 9 §:n 1 momentin 4 kohta osaksi laissa 1080/2024, 9 d §:n 1 momentti laissa 478/2021, 10 §:n 1 momentti ja 11 d §:n 1 momentti laissa 944/2022, 11 c §:n 1 ja 2 momentti laeissa 1221/2020 ja 721/2022 sekä 15 §:n 1 momentti osaksi laissa 721/2022, sekä

lisätään 20 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Lain tarkoituksena on:

- 1) mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi;
- 2) turvata opinto- ja tutkintotietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa;
- 3) edistää koulutukseen hakeutumista, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista.

3 §

Oppijanumero

Oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä ja luovutettaessa tässä laissa *tai*

Lain tarkoituksena on:

- 1) mahdollistaa henkilön opinto- ja tutkintotietojen tietoturvallinen ja keskitetty sähköinen kokoaminen, käsittely ja luovuttaminen hänen itsensä ja tietoja tarvitsevien viranomaisten käytettäväksi;
- 2) turvata opinto- ja tutkintotietojen yhdenmukaisuus ja luotettavuus sekä tehostaa hallinnon toimintaa;
- 3) edistää koulutukseen hakeutumista, *tiedon siirtymistä nivelvaiheissa*, aiemmin opitun tunnistamista ja tunnustamista sekä elinikäistä oppimista.

3 §

Oppijanumero

Oppijanumero on luonnolliselle henkilölle annettava pysyvä tunnus, jota käytetään henkilön yksilöintiin tallennettaessa, käsiteltäessä

varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tarkoitetussa tietovarannossa tarkoitettuja tietoja.

Oppijanumeroa voidaan käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen tai koulutukseen liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä, jos henkilön yksilöinti on välttämätöntä kyseisten tehtävien toteuttamisessa.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen sekä 9 d ja 9 e §:ssä tarkoitettujen suostumusten osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus.

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettujen koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoista:

ja luovutettaessa tässä laissa, varhaiskasvatuslaissa (540/2018) tai yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitettussa tietovarannossa tai rekisterissä tarkoitettuja tietoja.

Oppijanumeroa voidaan käyttää henkilön yksilöintiin toteutettaessa varhaiskasvatukseen, opetukseen, koulutukseen tai tutkintoihin liittyviä lakisääteisiä tehtäviä sekä toteutettaessa Opetushallituksesta annetussa laissa (564/2016) tarkoitettuja tehtäviä, jos henkilön yksilöinti on välttämätöntä kyseisten tehtävien toteuttamisessa.

4 §

Tietovarannon käyttötarkoitus

Tietovarantoon tallennettuja tietoja voidaan käyttää lisäksi koulutuksen arvioinnissa, tilastoinnissa ja seurannassa. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilastollista seurantaa varten välttämättömiä tietoja voidaan tallentaa tietovarantoon, jos niitä on tarpeen kerätä henkilötietona.

5 §

Tietovarannon yhteisrekisterinpitäjät ja vastuiden jako

Jos opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan toiminta lakkaa eivätkä kyseisen rekisterinpitäjän tehtävät siirry toiselle oikeushenkilölle, kyseisten tietovarantoon tallennettujen tietojen sekä 9 d ja 9 e §:ssä tarkoitettujen suostumusten osalta rekisterinpitäjänä toimii Opetushallitus. Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän taikka 9 §:n 6 momentissa tarkoitetun toimijan on ennen toiminnan lakkaamista ilmoitettava Opetushallitukselle rekisterinpitäjän tehtävien siirtymisestä ja huolehdittava yhteistyöstä niiden siirtämisessä.

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 32 b §:ssä tarkoitettujen opiskelijavuosien laskennassa tarvittavat tiedot sekä mainituksessa laissa tarkoitettujen laskennallisen perusrahoituksen painotusperusteena käytettävät tiedot;

9 d §

Vapaan sivistystyön koulutusta ja osaamismerkkejä koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuna oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:ssä säädetty edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna koulutuksessa olevista opiskelijoistaan, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus;
- 2) koulutuksen päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta.

11 c §

Oppivelvollisuutta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen

Oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä sekä tiedon oppivelvollisuuslaissa säädettyllä

9 §

Ammatillista koulutusta koskevat tiedot

Ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna koulutuksen järjestäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot ammatillisesta koulutuksesta annetun lain mukaisessa koulutuksessa olevista opiskelijoistaan:

4) opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa tarkoitettuna rahoituksen laskentaperusteena olevat koulutuksen järjestämisestä koskevat tiedot;

9 d §

Vapaan sivistystyön koulutusta ja osaamismerkkejä koskevat tiedot

Vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitettuna oppilaitoksen ylläpitäjän on tallennettava tietovarantoon seuraavat tiedot mainitun lain 6 b §:ssä säädetty edellytykset täyttävässä, muussa kuin mainitun lain 7 a luvussa taikka oppivelvollisuuslain 5 §:n 2 momentissa tarkoitettuna koulutuksessa olevista opiskelijoistaan, jos oppilaitoksen ylläpitäjä on päättänyt tarjota tietovarantoon tallentamista koulutukseen osallistuville opiskelijoille ja opiskelija suostuu tietojen tallentamiseen:

- 1) koulutuksen nimi ja koulutuksen laajuus;
- 2) koulutuksen alkamis- ja päättymispäivä;
- 3) osaamisen arviointi.

10 §

Tietojen luovuttaminen tietovarannosta

Opetushallitus päättää tietojen luovuttamisesta tietovarannosta ja vastaa luovutuksen lainmukaisuudesta. Jos Opetushallitus katsoo tarkoituksenmukaisemmaksi, että

Voimassa oleva laki

tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän sekä kunnan on tallennettava rekisteriin tieto oppivelvollisuuslain 7 §:ssä tarkoitettusta oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä ja sen kestosta.

11 d §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta rekisteristä ja luovutuksen lainmukaisuudesta.

15 §

Tietojen luovuttaminen ylioppilastutkintorekisteristä

Opiskelijavalintarekisteriin luovutetaan 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut, opiskelijavalintaa varten tarpeelliset tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakeneet johonkin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun koulutukseen. Oppivelvollisuusrekisteriin luovutetaan tieto ylioppilastutkinnon suorittamisesta, jos henkilö on ollut oikeutettu oppivelvollisuuslain 16 §:ssä tarkoitettuun maksuttomaan koulutukseen.

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja

Ehdotus

tietopyynnön käsittelee alkuperäinen rekisterinpitäjä, sovelletaan kuitenkin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle. Opetushallitus voi siirtää tietojen pyytämistä koskevan asian paitsi viranomaiselle, myös muulle tässä luvussa tarkoitettulle opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle, oppilaitoksen ylläpitäjälle tai 9 §:n 6 momentissa tarkoitettulle toimijalle, jonka tallentamaa tietoa asia koskee.

11 c §

Oppivelvollisuutta koskevat tiedot ja tietojen tallentaminen

Oppivelvollisuusrekisteri sisältää tiedot henkilön oppivelvollisuuden suorittamisen alkamisesta, keskeyttämisestä ja päättymisestä, tiedon oppivelvollisuudesta vapauttamisesta sekä tiedon oppivelvollisuuslaissa säädetyllä tavalla ohjaus- ja valvontavastuussa olevasta tahosta.

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen ylläpitäjän sekä kunnan on tallennettava rekisteriin tieto oppivelvollisuuslain 7 §:ssä tarkoitettusta oppivelvollisuuden suorittamisen keskeyttämisestä ja sen kestosta. Kunnan on tallennettava rekisteriin tieto myös oppivelvollisuuslain 2 §:n 1 momentissa tarkoitettusta oppivelvollisuudesta vapauttamisesta.

11 d §

Tietojen luovuttaminen rekisteristä

Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta rekisteristä ja luovutuksen lainmukaisuudesta. Jos Opetushallitus katsoo tarkoitukseenmukaisemmaksi, että tietopyynnön käsittelee alkuperäinen rekisterinpitäjä, sovelletaan kuitenkin, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 15 §:ssä säädetään asiakirjan pyytämistä koskevan

Voimassa oleva laki

lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

Ehdotus

asian siirtämisestä toiselle viranomaiselle. Opetushallitus voi siirtää tietojen pyytämistä koskevan asian paitsi viranomaiselle, myös muulle tässä luvussa tarkoitettulle opetuksen ja koulutuksen järjestäjälle tai oppilaitoksen ylläpitäjälle, jonka tallentamaa tietoa asia koskee.

15 §

Tietojen luovuttaminen ylioppilastutkintorekisteristä

Opiskelijavalintarekisteriin luovutetaan 14 §:n 2 momentissa tarkoitettut, opiskelijavalintaa varten tarpeelliset tiedot niistä henkilöistä, jotka ovat osallistuneet ylioppilastutkintoon ja hakeneet johonkin 17 §:n 3 momentissa tarkoitettuun koulutukseen. *Nämä tiedot voidaan luovuttaa myös Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisteristä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa. Oppivelvollisuusrekisteriin luovutetaan tieto ylioppilastutkinnon suorittamisesta, jos henkilö on ollut oikeutettu oppivelvollisuuslain 16 §:ssä tarkoitettuun maksettomaan koulutukseen.*

20 §

Opiskelijavalintarekisterin tietolähteet

Opiskelijavalintarekisterin yhteisrekisterinpitäjällä on oikeus koulutukseen hakevan henkilön ilmoittamien tietojen lisäksi salassapitosäännösten estämättä saada 19 §:n 1 ja 5 momentissa tarkoitettuja tietoja ylioppilastutkintorekisteristä, Digi- ja väestötietovirastolta, työvoimaviranomaisilta, Työllisyys-, kehittämis- ja hallintokeskukselta, perusopetuksen järjestäjiltä, yliopistoilta, ammattikorkeakouluilta, ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäjiltä, tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen järjestäjiltä, vapaan sivistystyön oppilaitosten ylläpitäjiltä sekä kahden tai useamman korkeakoulun yhteisistä

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rekistereistä, jotka on muodostettu opiskelijoiden valintaa varten.

Mitä 1 momentissa säädetään opiskelijavalintarekisterin tietolähteistä, sovelletaan myös tietojen luovuttamiseen Ahvenanmaan opiskelijavalintaa varten. Ahvenanmaan osalta opiskelijavalintarekisterin rekisterinpitäjistä säädetään Ahvenanmaan maakuntalaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

Tässä laissa tarkoitetut tiedot, joita on vuoteen 2026 asti tallennettu muiden säännösten nojalla, voidaan tallentaa takautuvasti myös lain voimaantuloa edeltävältä ajalta.

2.

Laki

julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisyhteisöjen henkilöstöltä vaadittavasta kielitaidosta annetun lain (424/2003) 13 §:n otsikko, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1107/2025, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Kielitaidon osoittaminen yleisillä kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä

Kielitaidon osoittaminen kielitutkinnoilla tai opintojen yhteydessä

Kielitaidon osoittamista varten on yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetut kielitutkinnot.

Kielitaidon osoittamista varten on yleisistä kielitutkinnoista annetussa laissa (964/2004) tarkoitetut kielitutkinnot.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä tavoin suomen tai ruotsin kielen taito voidaan osoittaa kielitutkinnoilla tai niiden sijasta opintojen yhteydessä suoritetuilla kielikokeilla tai opinnoilla.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, millä tavoin suomen tai ruotsin kielen taito voidaan osoittaa kielitutkinnoilla tai niiden sijasta opintojen yhteydessä suoritetuilla kielikokeilla tai opinnoilla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtakunnallisesta osaamistietovarannosta annetun lain (1449/2025) 9 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Tietojen luovuttaminen

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muualla laissa säädetään tietojen luovuttamisesta, Opetushallitus ei saa luovuttaa osaamistietovarannon sisältämiä henkilötietoja, jollei henkilö tai hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa ole antanut suostumusta siihen ennen tietojen luovuttamista. Mitä tässä pykälässä säädetään tietojen luovuttamisesta, koskee myös tiedon antamista muulla tavoin.

Suostumuksen voi antaa osaamistietovarannossa olevien tietojen luovuttamiseen viranomaiselle tai muulle taholle henkilön omia tarkoituksia varten, myös salassapitosäännösten estämättä.

Lisäksi suostumuksen voi antaa tietojen luovuttamiseen opetuksen, koulutuksen ja osaamisen arviointia, kehittämistä, muuta seuranta, ohjausta ja suunnittelua varten. Tällöin salassapitosäännösten estämättä saadaan luovuttaa vain välttämättömät tiedot.

Tässä pykälässä tarkoitetun suostumuksen voi antaa ja sen voi milloin tahansa perua palvelun kautta. Suostumuksen tulee olla annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa. Suostumus ja ilmoitus sen perumisesta on säilytettävä yhtä pitkään kuin henkilöön yhdistettävissä olevat tiedot.

Mitä 1 momentissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista ja muusta laista poikkeamisesta, ei kuitenkaan koske tietojen luovuttamista yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä ja

Ehdotus

9 §

Tietojen luovuttaminen

Opetushallitus vastaa tietojen luovuttamisesta tietovarannosta.

Poiketen siitä, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muualla laissa säädetään tietojen luovuttamisesta, Opetushallitus ei saa luovuttaa osaamistietovarannon sisältämiä henkilötietoja, jollei henkilö tai hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa ole antanut suostumusta siihen ennen tietojen luovuttamista. Mitä tässä pykälässä säädetään tietojen luovuttamisesta, koskee myös tiedon antamista muulla tavoin.

Suostumuksen voi antaa osaamistietovarannossa olevien tietojen luovuttamiseen viranomaiselle tai muulle taholle henkilön omia tarkoituksia varten, myös salassapitosäännösten estämättä.

Lisäksi suostumuksen voi antaa tietojen luovuttamiseen opetuksen, koulutuksen ja osaamisen arviointia, kehittämistä, muuta seuranta, ohjausta ja suunnittelua varten. Tällöin salassapitosäännösten estämättä saadaan luovuttaa vain välttämättömät tiedot.

Tässä pykälässä tarkoitetun suostumuksen voi antaa ja sen voi milloin tahansa perua palvelun kautta. Suostumuksen tulee olla annettu vapaaehtoisesti ja nimenomaisesti sekä tietoisena siitä, mihin tarkoituksiin tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa. Suostumus ja ilmoitus sen perumisesta on säilytettävä yhtä pitkään kuin henkilöön yhdistettävissä olevat tiedot.

Mitä 1 momentissa säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetusta laista ja muusta laista poikkeamisesta, ei kuitenkaan

Voimassa oleva laki

historiallisia tutkimustarkoituksia eikä tilastollisia tarkoituksia varten.

Ehdotus

koske tietojen luovuttamista yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia, tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia eikä tilastollisia tarkoituksia varten.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

..

LUONNOS